

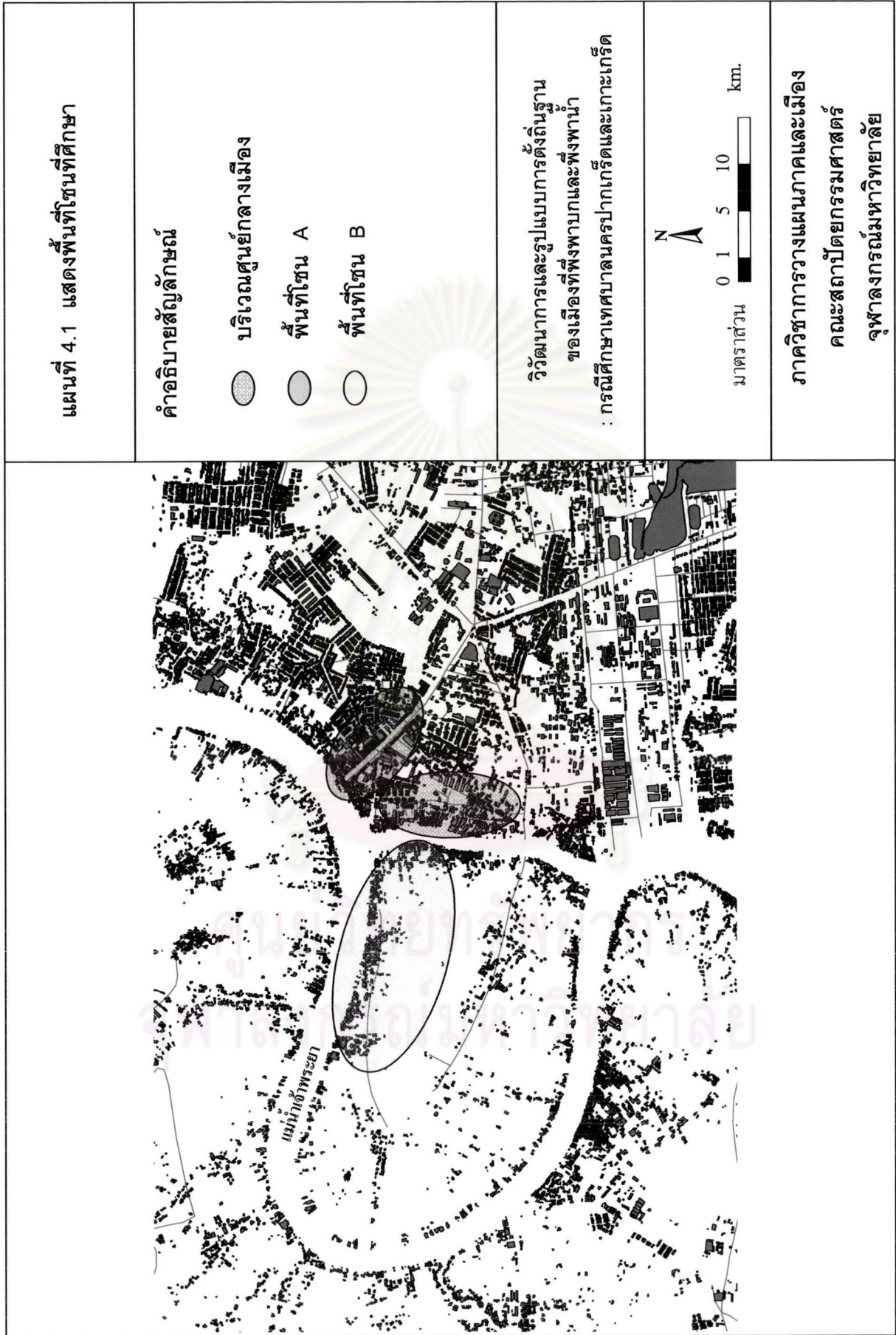
บทที่ 4

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานของเมืองที่พึ่งพาบกในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและชุมชนที่พึ่งพาน้ำบริเวณเกาะเกร็ด

การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานของเมืองที่พึ่งพาบกในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและชุมชนที่พึ่งพาน้ำบริเวณเกาะเกร็ดทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม โดยพิจารณาถึงภาพรวมขององค์ประกอบชุมชนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันและการมีปฏิสัมพันธ์กันของพื้นที่ที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาเมืองที่พึ่งพาบกในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด เข้าไปสู่ชุมชนที่พึ่งพาน้ำในพื้นที่เกาะเกร็ด และจากการที่พื้นที่ทั้งสองมีความแตกต่างกันในการศึกษานี้จึงได้ทำการศึกษาพื้นที่ริมน้ำบริเวณวัดสนามเหนือในตำบลปากเกร็ดในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและในพื้นที่บริเวณหมู่ 7 ในตำบลเกาะเกร็ดบริเวณวัดปรมย์ยิกาวาสที่มีความแตกต่างแต่มีความสัมพันธ์และมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ของพื้นที่

จากการศึกษาถึงวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของพื้นที่ดังกล่าวมาในบทที่ 3 พบว่าบริเวณพื้นที่ศึกษาคือ เขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ดมีความแตกต่างกันมากในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งบริเวณเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีลักษณะความเป็นเมืองสูง การใช้ที่ดินภายในเมืองมีความหลากหลาย และมีความหนาแน่นบริเวณริมถนนสายหลัก และมีสภาพสังคมที่เป็นสังคมเมือง คือ มีการพึ่งพากันน้อย ส่วนใหญ่จะใช้เวลาไปกับการประกอบอาชีพ แต่ในทางกลับกันในพื้นที่เกาะเกร็ดมีลักษณะของเป็นเมืองกึ่งชนบท มีลักษณะเป็นพื้นที่ธรรมชาติ การใช้ที่ดินมีเพียงไม่กี่ประเภท พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และมีการตั้งถิ่นฐานหนาแน่นบริเวณริมน้ำรอบเกาะ มีสภาพวิถีชีวิตแบบสังคมชนบท มีการพึ่งพาอาศัยกัน การสัญจรจะใช้เส้นทางน้ำเป็นหลักเนื่องจากไม่มีถนนเชื่อมโยงกับชุมชนภายนอก ภายในชุมชนเป็นเพียงทางเดินเท้าและทางมอเตอร์ไซด์ จึงทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงสภาพความแตกต่างของพื้นที่ทั้งสอง ที่มีองค์ประกอบของชุมชนที่แตกต่างกันด้วย คือ เส้นทางคมนาคม อาคารบ้านเรือน วัด โรงเรียน เป็นต้น ดังนั้นจึงได้ศึกษาพื้นที่ในเขตเมืองบริเวณริมน้ำในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและพื้นที่ชุมชนบริเวณเกาะเกร็ดที่ยังคงพึ่งพาอาศัยน้ำอยู่ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงสภาพของเมืองและชุมชนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ และพึ่งพากันทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งได้ศึกษาพื้นที่บริเวณ 2 แห่ง โดยกำหนดให้บริเวณพื้นที่ในเขตเมืองเป็นพื้นที่โซน A และพื้นที่ในชุมชนเกาะเกร็ดเป็นโซน B

การเลือกพื้นที่โซน A และ B ดังกล่าว ได้คัดเลือกจากลักษณะพื้นที่ที่มีสภาพแตกต่างกันทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม และมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน มีการพึ่งพากันอย่างชัดเจน

โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบชุมชนในแต่ละโซน รวมทั้งวิถีชีวิตและความผูกพันของผู้คนในชุมชนกับแม่น้ำลำคลอง โดยลักษณะพื้นที่แต่ละโซนมีดังนี้

- โซน A : บริเวณพื้นที่อยู่ในเขตเมืองบริเวณริมน้ำเจ้าพระยา (พื้นที่หมู่ 4 ของตำบลปากเกร็ด) ห่างจากบริเวณโซน B ประมาณ 2 กิโลเมตร มีชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานเดิมบริเวณริมแม่น้ำ
- โซน B : บริเวณพื้นที่อยู่ริมน้ำเจ้าพระยา (ในพื้นที่หมู่ 7 ของตำบลเกาะเกร็ด) มีลักษณะเป็นเมืองกึ่งชนบท อยู่ห่างจากบริเวณโซน A ประมาณ 2 กิโลเมตร โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาล้อมรอบเกาะ ชุมชนจะกระจุกตัวอยู่บริเวณริมแม่น้ำ บริเวณวัดปรมัยยิกาวาส

จากการศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้เป็นตัวแทนของพื้นที่โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่น้อยกว่า 100 ตัวอย่าง ตามการกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรในบทที่ 1 จากนั้นได้ทำการสำรวจและออกแบบสอบถามผู้คนที่อาศัยอยู่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ ทั้งในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมดรวม 100 ชุด (ครัวเรือน) แยกออกเป็นสองส่วน เพื่อดูลักษณะและพฤติกรรมของผู้คนในชุมชนที่สามารถแสดง ข้อมูลได้ในเชิงสถิติ และสามารถทำการเปรียบเทียบลักษณะการตั้งถิ่นฐานและวิถีชีวิตที่พึงบกและพึงพำน้ำที่เป็นรายละเอียดของข้อมูล ในแต่ละโซนได้อย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์กันของพื้นที่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด และการออกแบบสอบถามจึงแยกเป็น โซน A จำนวน 80 ชุด (ครัวเรือน) และโซน B จำนวน 20 ชุด (ครัวเรือน) โดยคิดตามสัดส่วนครัวเรือนในแต่ละโซน ดังที่ได้ศึกษาองค์ประกอบชุมชนและความสัมพันธ์ของรูปแบบการตั้งถิ่นฐานที่พึงพำบกและพึงพำน้ำต่อไปนี้

4.1 ภาพรวมขององค์ประกอบชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด

ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ บริเวณห้าแยกปากเกร็ดมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นประเภทพาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากบริเวณนี้ได้แก่ บริเวณทางแยกตัดกันของถนนติวานนท์และถนนแจ้งวัฒนะซึ่งกระจายตัวไปจนสุดถนนแจ้งวัฒนะที่บริเวณท่าน้ำปากเกร็ดบริเวณนี้เป็นย่านธุรกิจการค้าสำคัญจุดหนึ่งของจังหวัดนนทบุรี ตอนเหนือ เพราะเป็นจุดที่คนทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเดินทางข้ามปากโดยทางเรือติดต่อกันอย่างหนาแน่น เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญจุดหนึ่งของระบบการขนส่งมวลชน เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดปทุมธานี อยุธยา และกรุงเทพมหานคร ส่วนพื้นที่โซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด บริเวณพื้นที่ริมน้ำมีการตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำมาแต่อดีต สภาพอาคารบ้านเรือนมีลักษณะเป็นบ้านไม้สมัยเก่า ไม่มี

การปรับปรุงตัวอาคารบ้านเรือนให้มีความทันสมัย ภายในชุมชนมีวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ซึ่งได้แก่ วัดกลางเกร็ดและวัดสนามเหนือ บริเวณใกล้ชุมชนในโซน A มีบริการพื้นฐานต่างๆ อำนวยความสะดวกให้กับผู้คนในชุมชนและคนในเมืองทั่วไป ทั้งโรงเรียน โรงพยาบาล ธนาคาร เป็นต้น เนื่องจากชุมชนอยู่ใกล้ศูนย์กลางของเมือง คือตลาดปากเกร็ด ปัจจุบันมีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมภายในชุมชน ทำให้มีความสะดวกมากขึ้น สามารถเข้าถึงชุมชนได้ง่ายและสะดวกกว่าสมัยก่อน โดยการสร้างถนน ขยายเข้าถึงชุมชน คือ ถนนสุขาประชาสรรค์ 3 และทางเดินเท้าเข้าถึงชุมชน เนื่องจากการเข้าไปยังพื้นที่ที่ม่น้ำจะต้องใช้การเดินเท้าเข้าภายในชุมชน เพราะมีอาคารบ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาแน่น จึงไม่มีทางรถยนต์เข้าในชุมชน การเข้าชุมชนมีรถมอเตอร์ไซด์และรถสองแถวรับจ้างให้บริการในซอย สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ไม่มีที่จอดรถบริเวณที่พักอาศัยของตน และผู้ที่ต้องการไปท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด สามารถจอดรถได้ที่บริเวณวัดกลางเกร็ดและวัดสนามเหนือ และมีท่าเรือข้ามฟากอยู่บริเวณท่าหน้าวัด

สำหรับบริเวณเกาะเกร็ดมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นประเภทชนบทและเกษตรกรรม มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ คือ ให้ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในแต่ละบริเวณและห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามกำหนดดังต่อไปนี้

- 1) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบการพาณิชย์ หรือประกอบอุตสาหกรรม
- 2) โรงงานทุกประเภท ยกเว้นแต่โรงงานที่ประกอบกิจการโดยไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม

บริเวณที่ศึกษาคือพื้นที่โซน B ในเกาะเกร็ดเป็นลักษณะของการตั้งถิ่นฐานตามแนวริมน้ำ และถัดเข้ามาด้านในเกาะมีการตั้งบ้านเรือนเกาะกลุ่มกันหนาแน่น โดยมีวัดปรมัยยิกาวาสเป็นศูนย์กลางชุมชนในการใช้เป็นสถานที่พบปะกันของผู้คนในชุมชนและสถานที่จัดงานประเพณีวัฒนธรรม ชุมชนชาวมอญ โดยการติดต่อสื่อสารระหว่างครัวเรือนจะใช้การเดินเท้าเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากบนเกาะไม่มีรถยนต์และถนนสำหรับรถยนต์ มีเพียงทางเดินเท้าแคบๆ ระหว่างบ้านเรือน บางครัวเรือนจะใช้รถมอเตอร์ไซด์และรถจักรยานในการเดินทางบนเกาะ ภายในชุมชนมีร้านค้าขนาดเล็กขายสินค้าข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและร้านอาหารที่ให้บริการแก่คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบนเกาะ นอกจากนี้ภายในชุมชนยังมีโรงเรียนระดับประถมและสถานีนอนมัคคาลัยให้บริการชุมชน

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพาทกในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและชุมชนที่พึ่งพาน้ำในพื้นที่เกาะเกร็ด

การศึกษาถึงลักษณะการจัดถิ่นฐานของเมืองที่พึ่งพาทกและชุมชนที่พึ่งพาน้ำในพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ดและพื้นที่เกาะเกร็ด พบว่าพื้นที่ทั้งสองที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองคือ เทศบาลนครปากเกร็ด และพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเมืองกึ่งชนบทคือ พื้นที่เกาะเกร็ด จากการพัฒนาและความเจริญของเมืองที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องของพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ดซึ่งเป็นพื้นที่ปริมณฑลที่มีการขยายตัวมาจากกรุงเทพมหานคร ทำให้มีการประกอบกิจการที่หลากหลายและมีการขยายตัวของการใช้พื้นที่ในการประกอบกิจการเข้าไปในพื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ นั่นก็คือพื้นที่เกาะเกร็ด โดยเฉพาะการใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของคนจากฝั่งบก ทั้งจากกรุงเทพมหานครและจากพื้นที่อื่นๆ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียต่อพื้นที่เกาะเกร็ด สามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งสองพื้นที่ ดังต่อไปนี้

- มีการใช้เส้นทางคมนาคมทางบกและทางน้ำร่วมกัน คือบริเวณตลาดปากเกร็ดเป็นจุดเปลี่ยนเส้นทางคมนาคม เป็นบริเวณที่ต่อรถประจำทาง รถตู้โดยสารจำนวนหลายสาย และบริเวณท่าหน้าปากเกร็ดมีเรือโดยสารและเรือข้ามฟากให้บริการ

- มีลักษณะและรูปแบบการจัดถิ่นฐานดั้งเดิมที่เหมือนกันระหว่างสองพื้นที่ คือมีการจัดถิ่นฐานอยู่บริเวณริมน้ำมาตั้งแต่อดีต จึงมีลักษณะบ้านเรือนริมน้ำที่คล้ายคลึงกัน

- สามารถใช้พื้นที่เกาะเกร็ดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรีและเทศบาลนครปากเกร็ด ด้วยสภาพธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมของชาวน้ำบริเวณเกาะเกร็ด

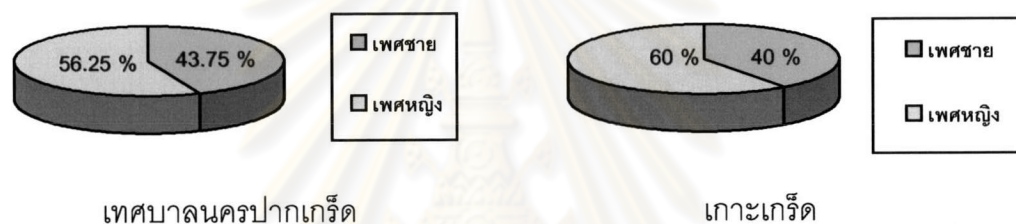
ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดถิ่นฐานของพื้นที่ของเมืองที่พึ่งพาทกและชุมชนที่พึ่งพาน้ำที่ได้ศึกษาในกรณีของพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 ราย และสอบถามผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20-60 ปี เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่มีการประกอบอาชีพและมีการพึ่งพาด้านต่างๆ จากเมืองและชุมชนอย่างชัดเจน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	35	43.75	8	40
หญิง	45	56.25	12	60
รวม	80	100.00	20	100.00

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.1) ระบบถนนและพาหนะ

ความสำคัญของลำน้ำนอกจากจะใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรมแล้ว ยังมีประโยชน์ในการใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณริมน้ำ จากการขยายตัวและการพัฒนาเมืองของพื้นที่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดบริเวณพื้นที่โซน A ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพกายภาพและวิถีชีวิตจากชุมชนแบบชานน้ำเป็นชุมชนชานบกแทน และเปลี่ยนจากระบบการสัญจรทางน้ำไปเป็นการสัญจรทางบกแทนทางน้ำ ดังนั้นรูปแบบของการเดินทางของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณริมน้ำจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากต้องการความสะดวกและความรวดเร็วในการเดินทาง และทำให้ลักษณะของเครือข่ายลำน้ำบริเวณพื้นที่โซน A ในอดีตได้เปลี่ยนแปลงไปจากการเพิ่มของถนนคู่คลองเปลี่ยนเป็นทางระบายน้ำ และร่องสวนมีการถมที่ดินและเปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัยและกิจกรรมการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ของเมืองแทน และลักษณะของเมืองฝั่งบกที่มีการใช้เส้นทางคมนาคมทางบกเป็นหลัก

ภาพที่ 4.2.1-1 ระบบถนนภายในเมืองปากเกร็ด

จึงได้สำรวจและสอบถามประชากรตัวอย่างบริเวณพื้นที่โซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของยานพาหนะส่วนตัวของคนเมืองพบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.25 ของจำนวนประชากรตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด มีรถยนต์ส่วนตัวใช้ในการเดินทาง รองลงมาจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.5 ของจำนวนประชากรตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด ไม่มีรถยนต์ส่วนตัวใช้แต่จะใช้บริการรถประจำทาง รถตู้และรถแท็กซี่แทน สำหรับบริเวณพื้นที่โซน B ในเกาะเกร็ดนั้นไม่มีระบบถนนทางรถยนต์เข้าถึงภายในเกาะเนื่องจากข้อจำกัดทางพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก และไม่เหมาะสำหรับรถยนต์วิ่ง ทำให้มีเพียงทางเดินแคบๆ ภายในชุมชน ซึ่งสามารถสัญจรภายในเกาะได้โดยการเดินเท้า จักรยาน มอเตอร์ไซด์และการพายเรือบริเวณละแวกบ้านของตนเองในการติดต่อกันภายในชุมชน ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามประชากรตัวอย่างในชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบการเดินทางภายในชุมชนพบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มียานพาหนะส่วนตัว จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 55 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา รองลงมาจะมีรถยนต์ส่วนตัว จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้มีรถวิ่งในเกาะทั้งรถยนต์และรถมอเตอร์ไซด์เพราะทำให้เกิดกลิ่นเหม็นจากควันท่อไอเสียและเสียงดัง

ตารางที่ 4.2 แสดงการเป็นเจ้าของยานพาหนะส่วนตัว

รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระบบถนนและพาหนะ				
การเป็นเจ้าของยานพาหนะ				
1. เรือ	0	0	3	15
2. รถยนต์	57	71.25	5	25
3. มอเตอร์ไซด์	5	6.25	1	5
4. ไม่มี	18	22.5	11	55
รวม	80	100.00	20	100.00

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงสัดส่วนการเป็นเจ้าของยานพาหนะส่วนตัว

4.2.2) การเข้าถึงและการเชื่อมโยง

การเข้าถึงพื้นที่บริเวณพื้นที่โซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดอาศัยระบบโครงข่ายคมนาคมทางบกที่มีถนนสายหลักและสายรอง ชอย ถนนย่อยในชุมชนและทางเท้าเข้ามาแทนที่ ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามประชากรตัวอย่างพบว่าประชากรส่วนใหญ่จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ส่วนพื้นที่เกาะเกร็ดบริเวณโซน B นั้นจากการสำรวจพบว่า การเข้าถึงพื้นที่ต้องอาศัยเส้นทางน้ำในการเข้า-ออกชุมชนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากไม่มีถนนไปถึงเกาะเกร็ด และการพัฒนาไม่คุ้มกับการลงทุนเนื่องจากข้อจำกัดทางพื้นที่ ประกอบกับผู้คนในบริเวณนี้ยังคงมีความต้องการที่จะใช้เส้นทางน้ำในการเดินทาง โดยใช้บริการเรือข้ามฟาก และเรือพาย เรือติดเครื่องยนต์ หรือเรือหางยาวในการเดินทาง ส่วนการเดินทางภายในชุมชนจะใช้การเดินเท้าและมีบริการรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างจากที่น้ำเข้าไปในชุมชนเพียง 4-5 คันเท่านั้น ซึ่งจากการสอบถามผู้คนในชุมชนในพื้นที่โซน B พบว่ารูปแบบการเดินทางของคนบนเกาะส่วนใหญ่จะเดินเท้าไปลงเรือข้ามฟากและต่อรถประจำทาง มีจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 65 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา รองลงมาจะเดินทางโดยเรือข้ามฟากแล้วใช้รถยนต์ส่วนตัว เป็นจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา และประชาชนที่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเดินทางในเมืองจะจอดรถไว้บริเวณลานวัดสนามเหนือและวัดกลางเกร็ดทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ด และมีเรือพาย มอเตอร์ไซด์และรถจักรยานไว้ใช้สำหรับเดินทางภายในชุมชนบนเกาะ ซึ่งเป็นการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างพื้นที่ในการใช้บริเวณพื้นที่เมืองเป็นที่จอดรถ

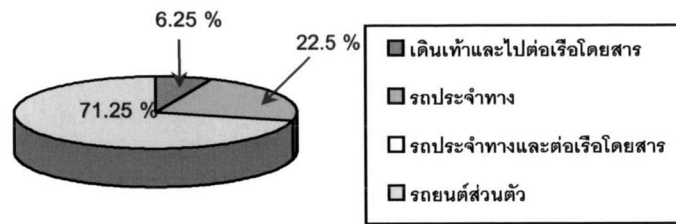
ภาพที่ 4.2.2-1 บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้างในชุมชนเกาะเกร็ด

ตารางที่ 4.3 แสดงรูปแบบการเดินทาง

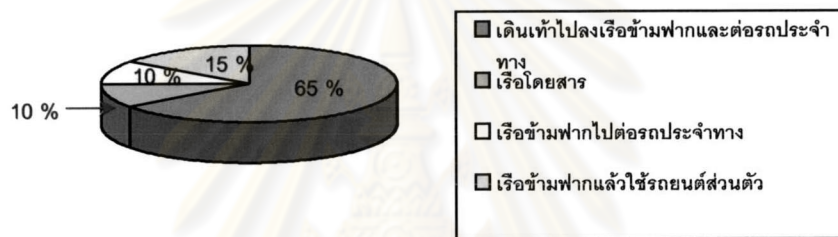
รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าถึงและการเชื่อมโยง				
<u>รูปแบบการเดินทางของคนปากเกร็ด</u>				
1. เดินเท้าและไปต่อเรือโดยสาร	5	6.25	-	-
2. รถประจำทาง	18	22.5	-	-
3. รถประจำทางและต่อเรือโดยสาร	0	0	-	-
4. รถยนต์ส่วนตัว	57	71.25	-	-
<u>รูปแบบการเดินทางของคนเกาะเกร็ด</u>				
1. เดินเท้าไปลงเรือข้ามฟากและต่อรถประจำทาง	-	-	13	65
2. เรือโดยสาร	-	-	2	10
3. เรือข้ามฟากไปต่อรถประจำทาง	-	-	2	10
4. เรือข้ามฟากแล้วใช้รถยนต์ส่วนตัว	-	-	3	15
รวม	80	100.00	20	100.00

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

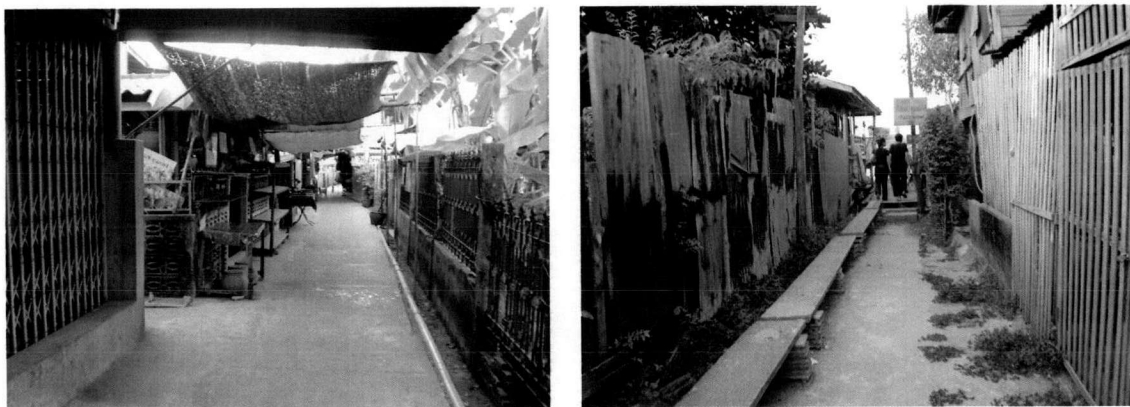
แผนภูมิที่ 4.3 แสดงสัดส่วนการเดินทางของประชากรบริเวณพื้นที่ศึกษาในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงสัดส่วนการเดินทางของประชากรบริเวณพื้นที่ศึกษาในเกาะเกร็ด

ภาพที่ 4.2.2-2 ถนนทางเข้าชุมชนและการเข้าถึงชุมชนบริเวณโซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด

ภาพที่ 4.2.2-3 ทางเดินภายในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B

4.2.3) ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

การพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในพื้นที่เมืองในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความแตกต่างกับพื้นที่เกาะเกร็ด เนื่องจากข้อจำกัดทางพื้นที่ของเกาะเกร็ดที่ยากต่อการพัฒนาและการเข้าถึง เนื่องจากไม่มีถนนเชื่อมโยงระหว่างสองพื้นที่ อีกทั้งพื้นที่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดซึ่งเป็นพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร การพัฒนาเมืองจึงมีความต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร และเป็นพื้นที่รองรับกับการขยายตัวของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

พื้นที่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดเป็นพื้นที่ที่สามารถให้บริการไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ โรงเรียน ถนนหนทาง สถานที่ราชการ พื้นที่สาธารณะ และบริการด้านอื่นๆ ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามประชากรตัวอย่างที่ศึกษาบริเวณโซน A นั้น พบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา ใช้ไฟฟ้าในกิจกรรมการใช้ตู้เย็น/โทรทัศน์/วิทยุมากที่สุด รองลงมาจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้ไฟฟ้าในกิจกรรมการใช้เครื่องปรับอากาศเนื่องจากกลับมานอนที่บ้านเท่านั้น และใช้คอมพิวเตอร์ในร้านอินเทอร์เน็ตและร้านเกมสโคมพิวเตอร์ ซึ่งอยู่ในอาคารพาณิชย์ ส่วนพื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ดที่ผู้คนส่วนใหญ่ยังคงตั้งถิ่นฐานหรือปลูกบ้านเรือนตามแนวลำน้ำ แม้จะสามารถให้บริการทางด้านไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และอื่นๆ แต่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ได้ทั่วทั้งเกาะ โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่กลางเกาะ ที่ระบบประปา ถนนยังเข้าไม่ถึงเนื่องจากไม่คุ้มค่าการลงทุน จากการสำรวจและสอบถามผู้คนที่อยู่อาศัยบนเกาะเกร็ด พบว่าคนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้มีการพัฒนาหรือเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกาะ เนื่องจากยังคงมีความผูกพันกับน้ำและวิถีชีวิตแบบเก่าที่มีความเรียบง่ายอยู่ ส่วนสภาพการศึกษาของคนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดบริเวณพื้นที่โซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับพื้นที่เกาะเกร็ด คือ การศึกษาในระดับประถมศึกษาเด็กจะศึกษาจากโรงเรียนใกล้บ้านในบริเวณชุมชน พอจบการศึกษาก็จะส่งเข้าไปศึกษาต่อภายในเมือง โดยคนทางฝั่งเกาะเกร็ดจะอาศัยเส้นทางน้ำและเส้นทางบกในการเดินทาง

โดยมีความคิดว่าหากมีการศึกษาสูงก็จะสามารถประกอบอาชีพภายในเมืองที่ดีกว่าไม่ต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งมีรายได้ได้น้อย ซึ่งจากการสำรวจพบว่าผู้คนที่อาศัยอยู่ทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ดที่มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการมากกว่าพื้นที่เกาะเกร็ด จะสามารถเลือกที่จะศึกษาในเมืองและสามารถเดินทางได้สะดวกกว่าคนที่อยู่เกาะเกร็ด และจากการออกแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริโภคน้ำพบว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่โซน B ส่วนใหญ่จะบริโภคน้ำบรรจุขวดหรือน้ำถังมากที่สุด จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา และรองลงมาจะบริโภคน้ำประปาโดยนำไปต้มก่อนนำมาดื่ม เป็นจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา ส่วนการอุปโภคน้ำประชากรตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่จะใช้น้ำประปา จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 95 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา รองลงมาจะใช้น้ำบาดาลหรือน้ำจากบ่อขุด จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา

ภาพที่ 4.2.3-1 ระบบประปาภายในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B

โดยรูปแบบการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองส่วนใหญ่จะใช้เพื่อการคมนาคมขนส่ง จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา รองลงมาจะใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองเพื่ออาบน้ำ/ล้างภาชนะ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา ส่วนการใช้น้ำในแม่น้ำลำคลองในการบริโภคประชากรที่ศึกษาทั้งหมด 20 ราย ไม่ใช้น้ำในแม่น้ำลำคลองในการบริโภค เนื่องจากประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา รองลงมาให้ความเห็นว่าลำคลองสายย่อยมีสภาพเป็นทางระบายน้ำ มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา ให้ความเห็นว่าสภาพน้ำในแม่น้ำลำคลองใช้การไม่ได้ เพราะขาดการดูแลรักษา

ภาพที่ 4.2.3-2 สภาพลำคลองสายย่อยในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B ที่ขาดการดูแลรักษา สำหรับไฟฟ้าที่ทางการจัดให้ประชากรทั้งหมดที่ทำการศึกษาคือ 20 ราย จะใช้ไฟฟ้าสำหรับตู้เย็น โทรทัศน์ และวิทยุ ส่วนสาธารณูปการภายในเกาะจะมีสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ เป็นสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพเด็กและสตรี

ภาพที่ 4.2.3-3 ระบบไฟฟ้าภายในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B

ภาพที่ 4.2.3-4 โทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชนเกาะเกร็ด

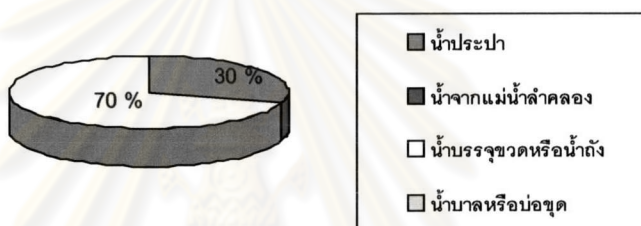
ตารางที่ 4.4 แสดงการใช้ระบบสาธารณสุขปโภคในชุมชน

รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขปโภค				
<u>การใช้น้ำในการบริโภค</u>				
1. น้ำประปา	-	-	6	30
2. น้ำจากแม่น้ำลำคลอง	-	-	0	0
3. น้ำบรรจุขวดหรือน้ำถัง	-	-	14	70
4. น้ำบาดาลหรือบ่อขุด	-	-	0	0
<u>การใช้น้ำในการอุปโภค</u>				
1. น้ำประปา	-	-	19	95
2. น้ำจากแม่น้ำลำคลอง	-	-	0	0
3. น้ำบรรจุขวดหรือน้ำถัง	-	-	0	0
4. น้ำบาดาลหรือบ่อขุด	-	-	1	5
<u>รูปแบบการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองในการอุปโภค</u>				
1. เพื่ออาบน้ำ/เพื่อล้างภาชนะ	-	-	6	30
2. เพื่อการทำเกษตรกรรม	-	-	1	5
3. เพื่อการคมนาคมขนส่ง	-	-	10	50
4. เพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ	-	-	3	15
<u>รูปแบบการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองในการบริโภค</u>				
1. ดื่ม/กิน	-	-	0	0
2. นำมาประกอบอาหาร	-	-	0	0
3. นำมากรองและบรรจุขวดขาย	-	-	0	0
4. ไม่ใช้	-	-	20	100
<u>สภาพลำคลอง</u>				
1. มีความสมบูรณ์ดี	-	-	0	0
2. ใช้การไม่ดีเท่าที่ควร	-	-	1	5
3. ทางระบายน้ำ	-	-	3	15
4. ใช้ไม่ได้ (ขาดการดูแลรักษา)	-	-	16	80

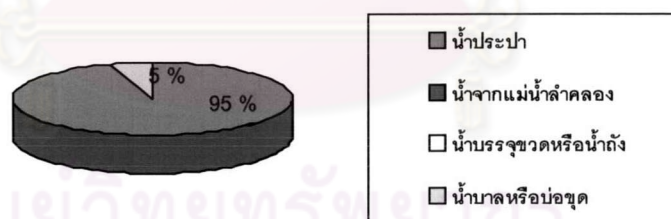
รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การใช้ไฟฟ้าที่ทางการจัดให้				
1. ตู้เย็น/โทรทัศน์/วิทยุ	74	92.5	20	100
2. เครื่องปรับอากาศ	3	3.75	0	0
3. เครื่องซักผ้า	0	0	0	0
4. คอมพิวเตอร์	3	3.75	0	0
หมายเหตุ	ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโซน			

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

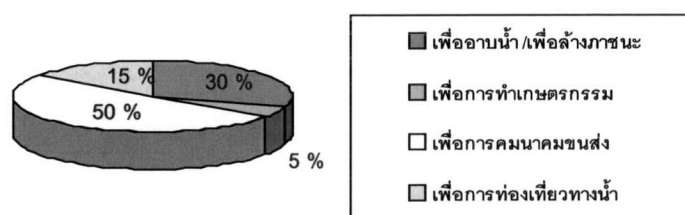
แผนภูมิที่ 4.5 สัดส่วนแสดงการใช้น้ำในการบริโภคในชุมชนเกาะเกร็ด

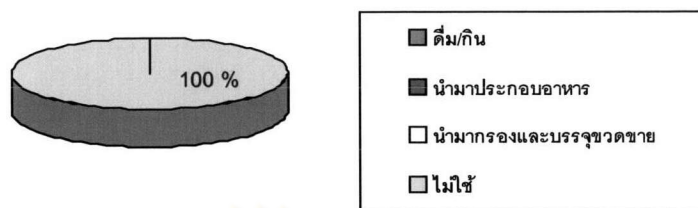
แผนภูมิที่ 4.6 สัดส่วนแสดงการใช้น้ำในการอุปโภคในชุมชนเกาะเกร็ด

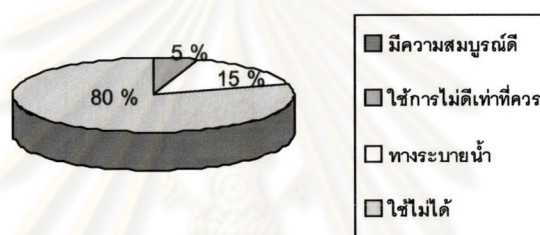
แผนภูมิที่ 4.7 สัดส่วนแสดงรูปแบบการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองในการอุปโภคในชุมชนเกาะเกร็ด

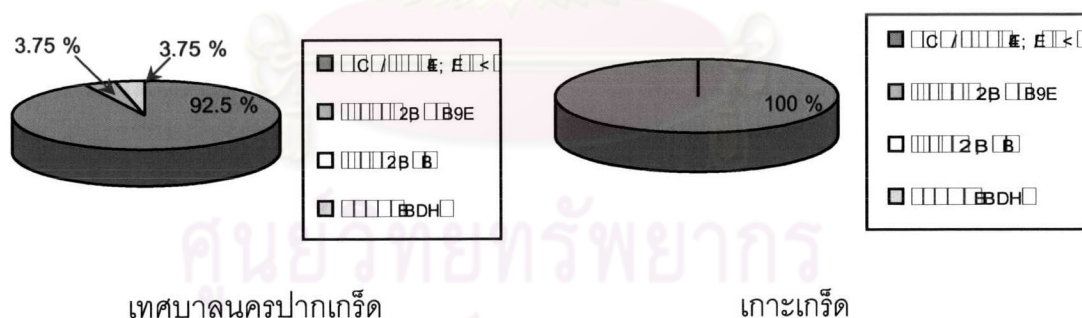
แผนภูมิที่ 4.8 สัดส่วนแสดงรูปแบบการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองในการบริโภคในชุมชนเกาะเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.9 สัดส่วนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพลำคลองสายย่อยในชุมชนเกาะเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.10 สัดส่วนแสดงการใช้ไฟฟ้าที่ทางการจัดให้

4.2.4) การให้บริการสาธารณะ

ลักษณะของเมืองที่พึ่งพาภกในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดบริเวณโซน A จากที่เคยมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายในการบริโภคและการใช้จ่าย โดยการพึ่งพาตนเองและสินค้าที่สามารถผลิตได้ในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง ได้มีการปรับเปลี่ยนความต้องการในการบริโภคสินค้าที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้ได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตมากขึ้น โดยได้รับข่าวสารหรือการติดต่อจากภายนอก ทำให้เกิดการพัฒนาเมืองในพื้นที่ที่มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และมีความต้องการสินค้าฟุ่มเฟือยหรือสิ่งอำนวยความสะดวก

ต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามผู้คนในท้องถิ่น พบว่าประชากรตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะซื้อหาสินค้าจำเป็นจากห้างสรรพสินค้าในเมืองปากเกร็ด รองลงมาจะซื้อหาบริเวณตลาดปากเกร็ด เนื่องจากอยู่ใกล้ชุมชน ส่วนการซื้อหาสินค้าฟุ่มเฟือยประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะซื้อหาสินค้าฟุ่มเฟือยจากห้างสรรพสินค้าในเมืองปากเกร็ด เช่น คาร์ฟู เป็นต้น รองลงมาจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะซื้อหาสินค้าจากห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ ซึ่งอาจจะอยู่ใกล้สถานที่ทำงานหรือมีสินค้าให้เลือกซื้อจำนวนมากกว่า และนอกจากนี้การเดินทางในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่มีความสะดวกสบายรวดเร็วทั้งทางบกและทางน้ำ การซื้อหาสินค้าจำเป็นต่างๆ สามารถหาซื้อได้จากร้านค้าใกล้บ้าน ตลาดนัด และห้างสรรพสินค้าที่เป็นแหล่งรวมสินค้าจำเป็น และสินค้านานาชนิด ส่วนการการจับจ่ายสินค้าทางน้ำบริเวณริมน้ำหรือตลาดน้ำที่เคยมีผลผลิตทางการเกษตรมาขายในสมัยอดีตก็ลดปริมาณลงอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับการใช้บริการสาธารณสุขของประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการสาธารณสุขในเมืองปากเกร็ด เนื่องจากมีโรงพยาบาลจำนวนหลายแห่งทั้งของรัฐและเอกชน และยังมีสถานเอนามัยในชุมชนและคลินิกจำนวนมากที่สามารถให้บริการได้อย่างเพียงพอ รองลงมาจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.75 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะไปใช้บริการในกรุงเทพฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี เนื่องจากโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ มีการตรวจรักษาเฉพาะทางได้ดีกว่า ส่วนบริการทางการเงินนั้นประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 85 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการจากธนาคารในเมืองปากเกร็ดเนื่องจากอยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย รองลงมาจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการธนาคารในกรุงเทพฯ เนื่องจากอยู่ใกล้สถานที่ทำงาน ทางด้านการศึกษาประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการในเมืองปากเกร็ด เพราะมีจำนวนสถานศึกษาหลายแห่งและสามารถเดินทางได้สะดวก รองลงมาจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการสถานศึกษาที่กรุงเทพฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถาบันกวดวิชาที่มีชื่อเสียงต่างๆ ในกรุงเทพฯ และสำหรับที่จอดรถสาธารณะก็จะมีอยู่หลายแห่งทั้งของวัดและของเอกชน ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามพบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะจอดรถยนต์ส่วนตัวบริเวณลานวัดสนามเหนือ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณริมน้ำที่ไม่มีที่จอดรถยนต์บริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง ส่วนพื้นที่ชุมชนที่พึ่งพาน้ำบริเวณเกาะเกร็ดในพื้นที่โซน B พบว่าประชากรตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 55 ของประชากร

ตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษาจะซื้อสินค้าจำเป็นจากตลาดปากเกร็ด รองลงมาจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะซื้อสินค้าจำเป็นจากร้านค้าในชุมชนซึ่งมีลักษณะการให้บริการบนบกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้เปลี่ยนเป็นการค้าขายบริเวณที่พักอาศัยของตนเอง และรถเข็นขายของในชุมชน รองลงมา จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 75 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยจากห้างสรรพสินค้าทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ด เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ได้กลายเป็นสินค้าที่จำเป็นที่ทุกบ้านต้องมี ส่วนการใช้บริการสาธารณสุขของประชากรตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 75 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการสาธารณสุขและโรงพยาบาลในเมืองทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ด รองลงมา จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการสาธารณสุขภายในเกาะเกร็ด ซึ่งจะมีสถานีนอนำยให้บริการในชุมชนจำนวนหลายแห่งบนเกาะ สำหรับการให้บริการทางการเงิน ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 90 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการทางการเงิน เช่น ธนาคาร ทางฝั่งเมืองในเทศบาลนครปากเกร็ด รองลงมา จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการในชุมชนปากเกร็ด ซึ่งจะเป็นกลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยที่เป็นสมาชิกในกลุ่มนั้น การใช้บริการทางการศึกษาของประชากรส่วนใหญ่ จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 65 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการในเมืองในเทศบาลนครปากเกร็ด เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากชุมชน และมีสถานศึกษาที่มีคุณภาพให้บริการจำนวนหลายแห่ง รองลงมาจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้บริการทางการศึกษาในกรุงเทพฯ โดยเฉพาะสถาบันกวดวิชาต่างๆ ที่มีชื่อเสียง และสำหรับการใช้บริการสถานที่จอดรถยนต์สาธารณะส่วนใหญ่ผู้คนที่มียอดยนต์ส่วนตัว จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะจอดรถไว้ที่ที่จอดรถของเอกชนทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ด โดยจะคิดค่าบริการจอดรถครั้งละ 30 บาท ส่วนบริการสาธารณะบริเวณริมน้ำที่เคยมีในอดีตนั้น ปัจจุบันคงเหลือเพียงเรือขายอาหารหรือสินค้าขนาดเล็กที่พายขายตามชุมชนริมน้ำ มีเรือห้องสมุด เรือเก็บขยะมูลฝอย และธนาคารเรือในช่วงเวลาที่กำหนด และยังมีเรือรับจ้างขนส่งสินค้าจากฝั่งปากเกร็ดมายังเกาะเกร็ดและจากเกาะเกร็ดไปยังปากเกร็ด

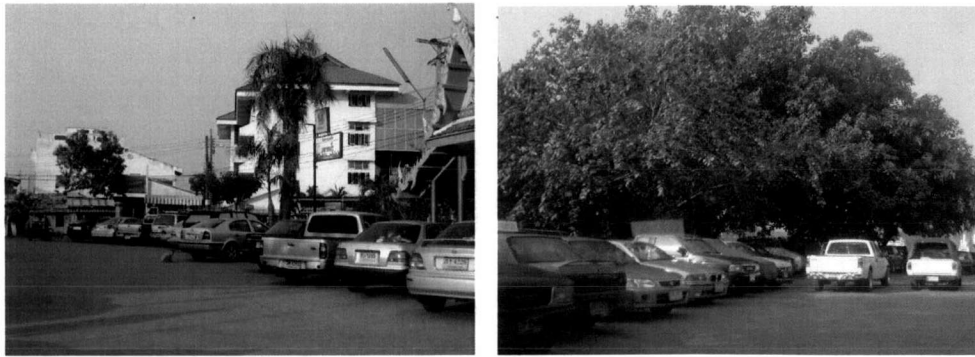
ภาพที่ 4.2.4-1 สถาบันการเงินภายในเมืองปากเกร็ด

ภาพที่ 4.2.4-2 สถาบันการศึกษาในเมืองปากเกร็ด

ภาพที่ 4.2.4-3 โรงเรียนวัดปรมัยยิกาวาสในเกาะเกร็ด

ภาพที่ 4.2.4-4 บริเวณที่จอดรถภายในวัดสนามเหนือและที่จอดรถเอกชนบริเวณโซน A
ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด

สำหรับตลาดและศูนย์กลางทางการค้าที่เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ทั้งสองจะอยู่บริเวณเทศบาลนครปากเกร็ด ซึ่งสองพื้นที่จะมีศูนย์กลางการค้าร่วมกัน คือบริเวณตลาดปากเกร็ด ที่ผู้คนจากทั้งสองพื้นที่จะมาจับจ่ายซื้อของบริเวณตลาดปากเกร็ด สินค้าส่วนใหญ่จะมีทั้งสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น ของใช้ เสื้อผ้า อาหาร และสินค้าฟุ่มเฟือยต่างๆ การเดินทางไปยังตลาดปากเกร็ดจะใช้เส้นทางน้ำที่เชื่อมโยงพื้นที่ทั้งสองเข้าหากัน และมีถนนที่เชื่อมต่อภายในเมืองและเชื่อมโยงระหว่าง ชุมชนกับตลาด ซึ่งปัจจุบันเมื่อการพัฒนาเมืองด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเข้าสู่เมืองและพื้นที่เกาะเกร็ด ทำให้คนในเมืองและเกาะเกร็ดมีความต้องการสินค้าที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตมากขึ้น และนอกจากตลาดปากเกร็ดแล้ว ยังมีห้างสรรพสินค้าจำนวนหลายแห่งที่อยู่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดบนถนนแจ้งวัฒนะที่สามารถเดินทางไปได้อย่างสะดวก ได้แก่ คาร์ฟู แม็คโคร และจอยฟูล รูปแบบการค้าและศูนย์กลางตลาดถูกเปลี่ยนจากสินค้าชุมชนไปเป็นสินค้าเมืองมากขึ้นตามกระบวนการพัฒนาเมืองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 4.2.4-5 ห้างสรรพสินค้าในเมืองปากเกร็ด

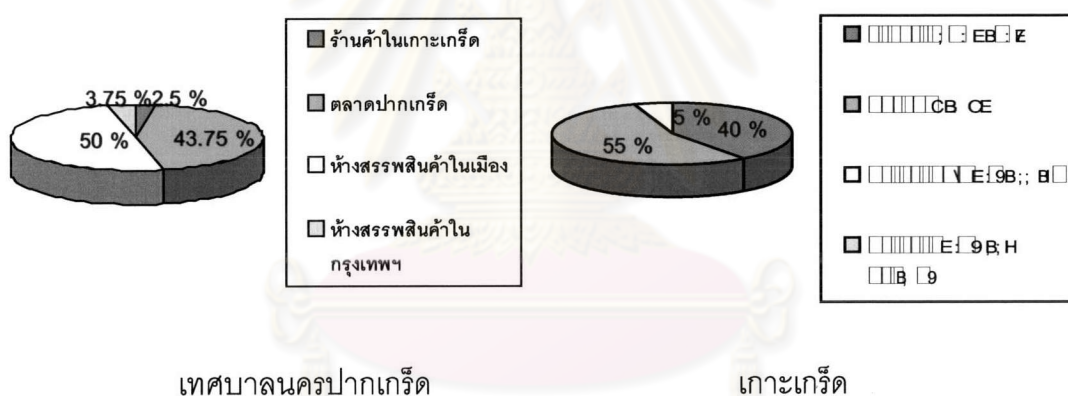
ภาพที่ 4.2.4-6 ตลาดปากเกร็ด

ตารางที่ 4.5 แสดงการให้บริการสาธารณะ

รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การให้บริการสาธารณะ				
การจับจ่ายสินค้าจำเป็น				
1. ร้านค้าในเกาะเกร็ด	2	2.5	8	40
2. ตลาดปากเกร็ด	35	43.75	11	55
3. ห้างสรรพสินค้าในเมือง	40	50	1	5
4. ห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ	3	3.75	0	0
การจับจ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย				
1. ร้านค้าในเกาะเกร็ด	0	0	0	0
2. ตลาดปากเกร็ด	2	2.5	4	20
3. ห้างสรรพสินค้าในเมือง	61	76.25	15	75
4. ห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ	17	21.25	1	5
การใช้บริการสาธารณสุข				
1. ในชุมชน (ปากเกร็ด)	5	6.25	2	10
2. ในชุมชน (เกาะเกร็ด)	0	0	3	15
3. ในเมือง (ปากเกร็ด)	64	80	15	75
4. กรุงเทพฯ	11	13.75	0	0
การใช้บริการทางการเงิน				
1. ในชุมชน (ปากเกร็ด)	0	0	2	10
2. ในชุมชน (เกาะเกร็ด)	0	0	0	0
3. ในเมือง (ปากเกร็ด)	68	85	18	90
4. กรุงเทพฯ	12	15	0	0

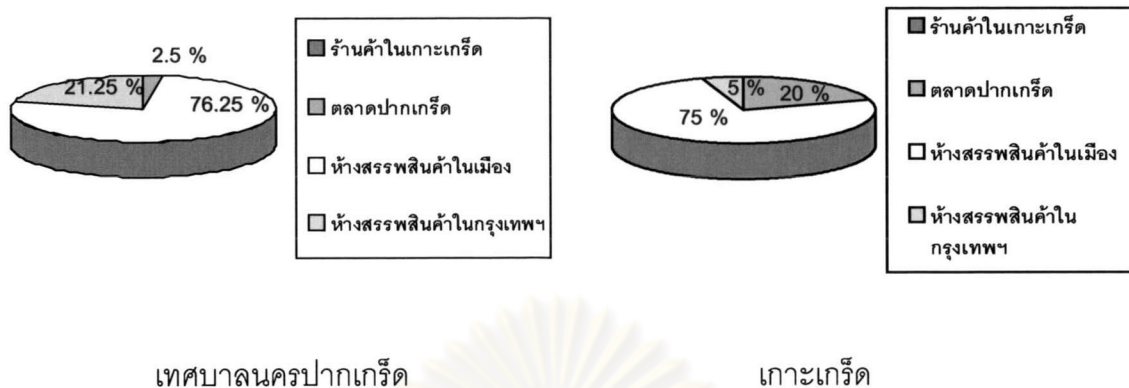
รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>การใช้บริการทางการศึกษา</u>				
1. ในชุมชน (ปากเกร็ด)	3	3.75	0	0
2. ในชุมชน (เกาะเกร็ด)	0	0	2	10
3. ในเมือง (ปากเกร็ด)	48	60	13	65
4. กรุงเทพฯ	29	36.25	5	25
<u>สถานที่จอดยานพาหนะ</u>				
1. ตลาดปากเกร็ด	0	0	0	0
2. ลานวัด	61	76.25	3	15
3. ที่จอดรถเอกชน	1	1.25	4	20
4. ไม่มี	18	22.5	13	65
หมายเหตุ	ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโซน			

แผนภูมิที่ 4.11 แสดงสัดส่วนการจับจ่ายสินค้าจำเป็น

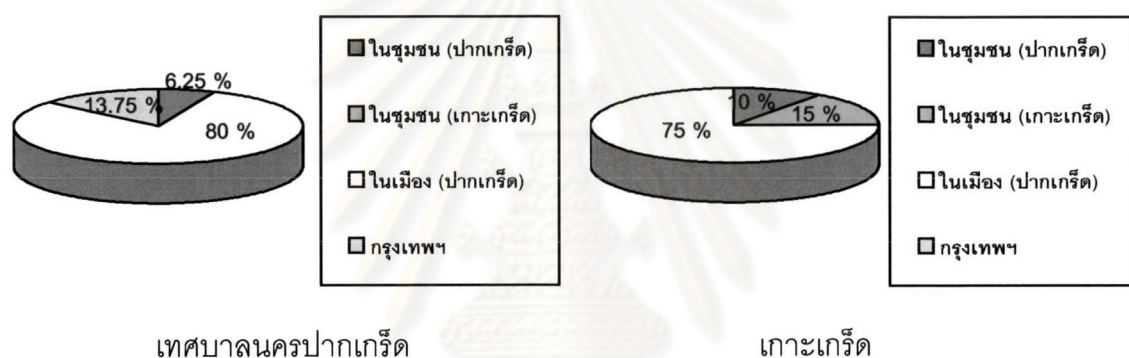

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

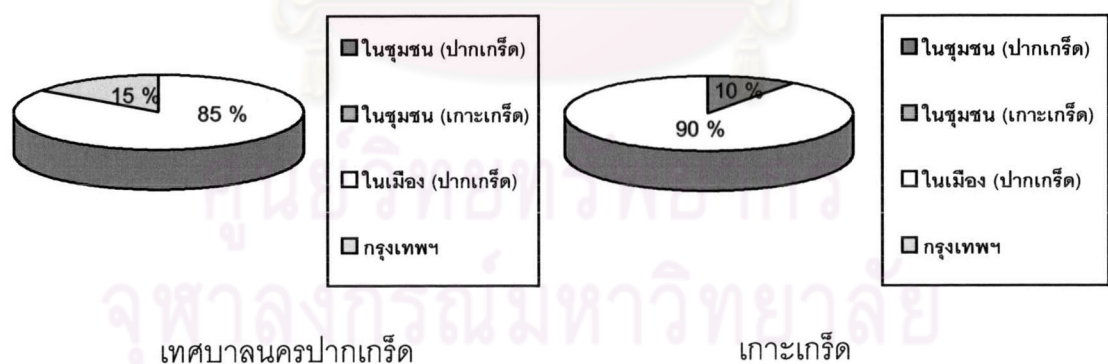
แผนภูมิที่ 4.12 แสดงสัดส่วนการจับจ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย

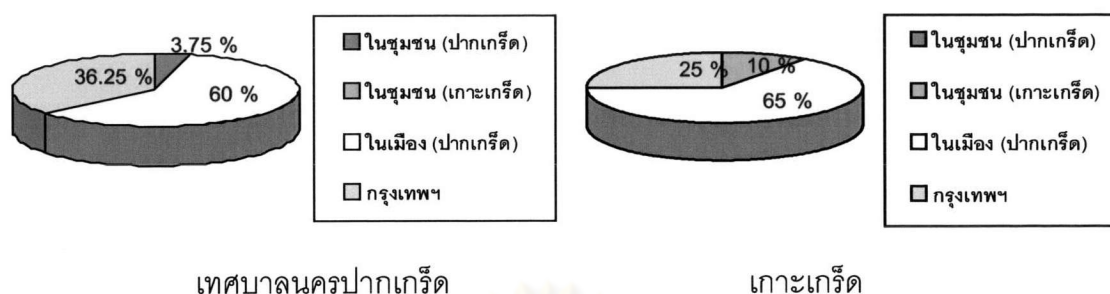
แผนภูมิที่ 4.13 แสดงสัดส่วนการใช้บริการสาธารณสุข

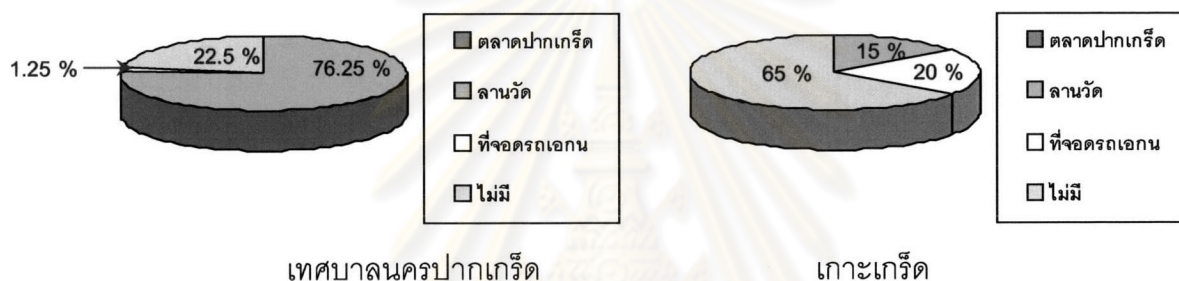
แผนภูมิที่ 4.14 แสดงสัดส่วนการใช้บริการทางการเงิน

แผนภูมิที่ 4.15 แสดงสัดส่วนการใช้บริการทางการศึกษา

แผนภูมิที่ 4.16 แสดงสัดส่วนการใช้สถานที่จอดยานพาหนะ

4.2.5) องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

ลักษณะและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมบริเวณพื้นที่โซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ประกอบไปด้วยอาคารพาณิชย์ อาคารพักอาศัยหรืออพาร์ทเมนท์ โรงปั่นเครื่องปั้นดินเผาที่ว่างของเอกชนสำหรับจอดรถ โดยจะมีโครงข่ายถนนภายในชุมชนเชื่อมโยงกับถนนสายหลักคือถนน ดิวานนท์และถนนแจ้งวัฒนะ บ้านจัดสรรมีทั้งลักษณะเป็นแบบบ้านเดี่ยวและทาวเฮ้าส์ ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามประชากรตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะนิยมอาศัยอยู่ทาวเฮ้าส์ เนื่องจากลักษณะของทาวเฮ้าส์บริเวณที่ศึกษาจะมีมากกว่าบ้านเดี่ยว รองลงมาจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.75 จะอาศัยอยู่ในลักษณะของบ้านเดี่ยวแบบสมัยใหม่ ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีรายได้สูง สำหรับพื้นที่โซน B บริเวณเกาะเกร็ด ลักษณะทางสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่จะเป็นบ้านไม่มีทั้งชั้นเดียวและสองชั้น เกาะกลุ่มกันอยู่บริเวณวัดปรมย์ยิกาวาสโดยเฉพาะบริเวณริมแม่น้ำและพื้นที่ถัดเข้ามาด้านในติดกับถนนทางเดินเข้าชุมชน โดยที่ไม่มีขอบรั้วกันระหว่างบ้านแต่ละหลัง แต่มีบางครัวเรือนที่ทำรั้วกันบริเวณด้านหน้าบ้านเพื่อความสวยงามและดูเป็นสัดส่วน และบริเวณด้านหลังบ้านจะเป็นชานบ้านยื่นออกไป บางบ้านมีศาลาริมน้ำไว้สำหรับนั่งเล่นและจอดเรือ และมีลักษณะที่ติดต่อกันเป็นแนวยาวตามริมแม่น้ำสามารถพบปะพูดคุยกันได้โดยไม่ต้องออกจากบ้านเรือน ซึ่งมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์และความ

เป็นอยู่ที่เรียบง่ายที่มีความผูกพันกันระหว่างครอบครัว จากการสำรวจและสอบถามพบว่าลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว/ 2 ชั้นริมน้ำ และภายในเกาะ ประชาชนในพื้นที่เกาะเกร็ดไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและลักษณะของอาคารบ้านเรือน เนื่องจากอยู่อาศัยมานานแล้วและต้องการจะอนุรักษ์ไว้

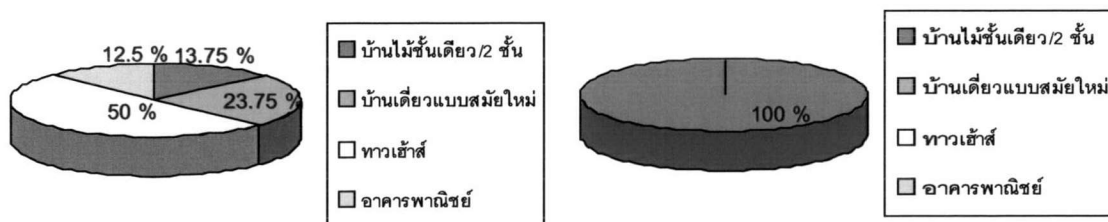
ภาพที่ 4.2.5-1 รูปแบบบ้านเรือนในเกาะเกร็ดบริเวณโซน B

ตารางที่ 4.6 แสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในชุมชน

ประเภท	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม				
ลักษณะที่อยู่อาศัย				
1. บ้านไม้ชั้นเดียว/ 2 ชั้นริมน้ำ	11	13.75	20	100
2. บ้านเดี่ยวแบบสมัยใหม่	19	23.75	0	0
3. ทาวเฮ้าส์	40	50	0	0
4. อาคารพาณิชย์	10	12.5	0	0
รวม	80	100.00	20	100.00

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 4.17 แสดงสัดส่วนลักษณะที่อยู่อาศัย

เทศบาลนครปากเกร็ด

เกาะเกร็ด

4.2.6) การพบปะและการคบหา

จากการสำรวจสภาพสังคมเมืองที่พึ่งพาบกในพื้นที่โซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด พบว่าสภาพสังคมชุมชนริมน้ำที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง จากชุมชนที่มีลักษณะชุมชนริมน้ำแบบเกษตรกรรมได้ปรับตัวเข้าสู่ลักษณะของสังคมเมือง ทำให้สภาพแวดล้อมทางสังคมและการปะทะสัมพันธ์ของผู้คนมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ในขณะที่การคมนาคมขนส่งทางบกและการติดต่อสื่อสารภายในเมืองมีการปรับปรุงและพัฒนามากขึ้น ประกอบกับพื้นที่ชุมชนไม่ไกลจากศูนย์กลางความเจริญของประเทศ นั่นคือกรุงเทพมหานคร จึงมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาในพื้นที่ มีการใช้เครื่องมือสื่อสารประเภทต่างๆ แทนการไปมาหาสู่กันตามลำน้ำ ตลอดจนกิจกรรมการบริโภคสินค้าที่มีความต้องการทั้งสินค้าในท้องถิ่นและสินค้าในเมืองหรือสินค้าอุตสาหกรรมเช่น ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล เป็นต้น จากความเจริญในด้านต่างๆ ของเมืองทำให้ความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนมีลดน้อยลง การการพึ่งพาอาศัยและทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเมืองบกมีน้อยกว่าชุมชนริมน้ำ ซึ่งจากการสอบถามผู้คนในพื้นที่โซน A พบว่ามีการปะทะสัมพันธ์กันบ้างแบบผิวเผิน ซึ่งในการเข้าร่วมประเพณีทางน้ำส่วนใหญ่จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา ประชากรจะเข้าร่วมในประเพณีลอยกระทงมากที่สุด โดยเฉพาะบริเวณท่าน้ำปากเกร็ดและบริเวณท่าน้ำวัดสนามเหนือและวัดกลางเกร็ด รองลงมาจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะเข้าร่วมในประเพณีตักบาตรทางเรือซึ่งจะทำกันในวันออกพรรษาของทุกปี ส่วนในเรื่องของความสัมพันธ์และการติดต่อกันในชุมชนนั้นส่วนใหญ่จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.25 จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะพึ่งพาอาศัยกันเป็นบางครั้ง รองลงมาจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะติดต่อกันตามเทศกาลต่างๆ ของชุมชน สำหรับการติดต่อสื่อสารกันภายในชุมชนส่วนใหญ่จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.25 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะติดต่อกันโดยวิธีการโทรศัพท์ รองลงมาจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.75 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้วิธีการเดินเท้าเนื่องจากบ้านเรือนอยู่ไม่ห่างกันมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณริมน้ำ ซึ่งสามารถเดินเท้าถึงกันได้สะดวก ในขณะที่ชุมชนโซน B บริเวณเกาะเกร็ด ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ศึกษาจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 90 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา มีการเข้าร่วมประเพณีลอยกระทง รองลงมาจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา เข้าร่วมในกิจกรรมการตักบาตรทางน้ำ และส่วนใหญ่ยังคงมีการพึ่งพาอาศัยกันอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา โดยมีความรู้สึกผูกพันกับคนในกลุ่มหรือในสังคมเดียวกันที่สามารถเดินไปมาหาสู่กันด้วยเท้าและการพายเรือได้อย่างสะดวกสบาย รูปแบบการปะทะสัมพันธ์

กันจึงเป็นแบบง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ ผู้คนในชุมชนในละแวกบ้านเดียวกันจึงมีความสนิทสนมและรู้จักกันเป็นอย่างดี มีความเชื่อทางศาสนา ค่านิยม หรือความสนใจต่างๆ ที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับการติดต่อสื่อสารกันภายในชุมชนประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ศึกษาจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 85 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้การเดินทางเท้าในชุมชน เพราะถนนในชุมชนเป็นทางเท้าแคบๆ รองลงมาจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะใช้โทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสารในชุมชน ส่วนการรับฟังข่าวสารในชุมชนประชากรตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 95 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะรับฟังข่าวสารจากทางโทรทัศน์ รองลงมาจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะรับฟังข่าวสารทางวิทยุ ส่วนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนกู้ยืม/กลุ่มออมทรัพย์ มีจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา รองลงมา จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 35 ของประชากรตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาสุขภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ที่ทำการศึกษา

วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนที่พึ่งพาน้ำอย่างเกาะเกร็ดที่มีความผูกพันกับน้ำมาตั้งแต่อดีต ส่วนใหญ่การสร้างบ้านเรือนจะสร้างอยู่บริเวณริมน้ำรอบเกาะ ความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ จึงมีความเกี่ยวข้องกับน้ำ การติดต่อกันของผู้คนในชุมชนจึงใช้เรือพายและการเดินเท้าในชุมชน สำหรับการติดต่อกับผู้คนในเมืองบกจะใช้เรือข้ามฟากและเรือหางยาวเป็นพาหนะในการเดินทางและการขนส่งสินค้า ดังนั้นรูปแบบของการปะทะสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนและผู้คนในเมืองพึ่งบกจึงอาศัยเส้นทางน้ำและถนนภายในชุมชนเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์กันทั้งทางด้านการพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนสินค้า ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่บริเวณศูนย์กลางการค้าที่ตลาดปากเกร็ด การปะทะสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนจึงเกิดขึ้นตามแนวลำน้ำ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งพิธีกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และงานรื่นเริงบันเทิงต่างๆ ได้แก่ งานตักบาตรทางน้ำ งานลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีออกพรรษา การละเล่นเพลงเจ้าขาว การรำมอญ การรำเจ้า ซึ่งวัดเป็นจุดของการผสมผสานของค่านิยมและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนชาวน้ำในบริเวณเดียวกันให้มีการผสมผสานของสังคมชุมชน

จากสภาพสังคมชุมชนที่พึ่งพาน้ำที่มีการบุกรุกจากกระบวนการพัฒนาเมืองเข้ามาภายในชุมชน ทำให้ชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนพึ่งน้ำแบบชนบทในอดีตมีการปรับตัวเข้าสู่ลักษณะของสังคมชนบทกึ่งเมืองดังเช่นในปัจจุบัน ในขณะที่การคมนาคมขนส่งทางบกและการติดต่อสื่อสารมีการปรับปรุงมากขึ้น ประกอบกับสภาพของที่ตั้งชุมชนที่ไม่ไกลจากศูนย์กลางความเจริญคือเทศบาลนครปากเกร็ด และกรุงเทพมหานคร จึงทำให้ความเจริญและเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่างๆ เข้ามาในพื้นที่มีการใช้เครื่องมือสื่อสารประเภทต่างๆ ในการติดต่อสื่อสารกันแทนการเดินทางไปมาหาสู่

กันตามลำน้ำ ตลอดจนความต้องการบริการต่างๆ รวมทั้งสินค้าอุตสาหกรรม เช่น ร้านอาหาร ร้านขายยา ร้านทอง สถานือนามัย โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าขนาดใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามแม้การพัฒนาเมืองที่บุกรุกเข้ามาในพื้นที่ ทำให้สังคมถูกปรับเปลี่ยนไปบ้างก็ตาม แต่สภาพชุมชนที่พึ่งพำน้ำในพื้นที่เกาะเกร็ดยังคงสภาพวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และยังคงมีการพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชน ความเชื่อทางศาสนา การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีทางน้ำ รูปแบบของการเดินทางและการขนส่งทางน้ำ การปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนกับน้ำ ตลอดจนการพึ่งพาอาศัยน้ำในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ จากการสำรวจและสอบถามผู้คนในชุมชนเกาะเกร็ด พบว่าคนในชุมชนเกาะเกร็ดกับคนในเมืองทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ด ยังคงมีการปะทะสัมพันธ์กันบ้าง โดยมีเส้นทางน้ำและถนนภายในเมืองเป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนทั้งสองพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันผู้ที่อยู่ริมน้ำบริเวณเกาะเกร็ดและที่อยู่ด้านในเกาะที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ยังคงมีการพึ่งพาอาศัยกันอยู่เสมอ โดยมีความรู้สึกผูกพันกับคนในกลุ่มหรือในละแวกบ้านเดียวกัน โดยที่สามารถเดินด้วยเท้า และการพายเรือไปมาหาสู่กันได้อย่างสะดวกสบาย รูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์กันหรือการพบปะกันจึงเป็นแบบง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ ผู้คนในชุมชนในละแวกบ้านหรือในแนวลำน้ำเดียวกันจึงมีความสนิทสนมและรู้จักกันเป็นอย่างดี มีความเชื่อทางศาสนา ค่านิยมและมีความสนใจในสิ่งต่างๆ ใกล้เคียงกัน ซึ่งรูปแบบการปะทะสัมพันธ์ของชุมชนจึงเกิดการผสมผสานของผู้คนที่รับเอาวัฒนธรรมแบบชาวบกและวิถีชีวิตที่เป็นแบบน้ำเดิมเข้าด้วยกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการติดต่อสื่อสารของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณเมืองที่พึ่งพำน้ำคือเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนที่พึ่งพำน้ำคือเกาะเกร็ด ยังคงมีการติดต่อกันอยู่เสมอ แต่มีระดับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันตามระดับของการเติบโตของเมือง

ในลักษณะของการผสมผสานกันทางสังคมสภาพสังคมชุมชนที่พึ่งพำน้ำแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของชุมชนและสมาชิกในชุมชนที่มีส่วนในการก่อตัวขึ้นเป็นชุมชนที่พึ่งพำน้ำ มีลักษณะความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและยังคงไว้ซึ่งรูปแบบ ค่านิยมและสภาพความเป็นอยู่ รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิต ที่แสดงถึงการผสมผสานกันทางสังคมของผู้คนในชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามผู้คนที่อยู่ในชุมชนเมืองพึ่งพำน้ำและชุมชนที่พึ่งพำน้ำ พบว่ามีความสัมพันธ์และการมีกิจกรรมร่วมกันของผู้คนในชุมชนนั้นจะมีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมเช่นเดียวกัน แม้จะมีความแตกต่างกันบ้างตามลักษณะชุมชนเมืองและชนบทกึ่งเมืองของพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด ซึ่งในเมืองมีพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมมากกว่าที่เกาะเกร็ด ได้แก่ โรงเรียน สถานที่ราชการ ตลาด และพื้นที่สาธารณะอื่นๆ ซึ่งการรวมกลุ่มและความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนเมืองที่พึ่งพำน้ำในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดนั้นมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากลักษณะของความเป็นสังคมเมืองและชนบท แต่ยังคงมีความคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะบริเวณริมน้ำในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดกับพื้นที่เกาะเกร็ดที่ยังคงมี

วัฒนธรรมประเพณีทางน้ำที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยน้ำในการดำรงชีพ และเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันของผู้คนในชุมชนในช่วงเวลาหลังเลิกงานและเวลาว่างจากกระบวนการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ทำให้รูปแบบที่อยู่อาศัยมีการปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นตามมา ความใกล้ชิดสนิทสนมและความผูกพันของคนในชุมชนเมืองมีความเหนียวแน่น การไปมาหาสู่กันหรือการพึ่งพาอาศัยกันมีการปรับเปลี่ยนไปเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ มีการแข่งขันกันมากขึ้น ผู้คนในเมืองต้องรีบเร่งไปทำมาหากินประกอบอาชีพในพื้นที่ต่างๆ และกลับเข้าบ้านในตอนค่ำและไม่มีการติดต่อสื่อสารกันกับคนรอบข้างมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยมและความสนใจที่ต่างกัน สำหรับเกาะเกร็ดนั้นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มหรือบุคคลมีความสนิทสนมและเป็นกันเอง โดยผู้คนจากบ้านหนึ่งสามารถเดินทางไปอีกบ้านหนึ่งโดยไม่ต้องมีรถกันรู้จักกันหมดภายในชุมชนหรือในละแวกบ้าน มีการพึ่งพากันมีความคล้ายคลึงกันในด้านอาชีพ แม้การมีปฏิสัมพันธ์กันภายในชุมชนและภายนอกชุมชนจะมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างตามการพัฒนาเมืองที่มีอิทธิพลต่อพื้นที่ แต่สภาพสังคมและวิถีชีวิตแบบชาวน้ำยังคงเป็นตัวผสมผสานความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ประกอบกับประเพณีวัฒนธรรมมอญที่เก่าแก่ทำให้สภาพความเป็นชุมชน ที่พึ่งพาน้ำยังคงมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของพื้นที่ที่มีมาตั้งแต่อดีต แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบอาคารบ้านเรือนให้มีความทันสมัยและมีความคงทนมากขึ้น รวมทั้งการประกอบอาชีพที่ต้องพึ่งพาเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่หรือหนุ่มสาวที่มักจะรับเอาวัฒนธรรมของชาวบกเข้ามาแทนที่ การรวมกลุ่มและกิจกรรมของผู้คนวัยหนุ่มสาวในพื้นที่จึงเป็นแบบหลวมๆ กิจกรรมหรือความบันเทิงต่างๆ ที่อาศัยน้ำเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกันจึงเริ่มที่จะหมดไป ลักษณะของการพักผ่อนหย่อนใจของคนหนุ่มสาวจึงเปลี่ยนไป โดยไปหาความบันเทิงภายในเมืองมากขึ้น และมีการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ ฟังเพลงมากกว่าที่จะไปสังสรรค์กับบริเวณข้างเคียงหรือผู้คนในละแวกบ้านเหมือนเมื่อสมัยก่อน

ตารางที่ 4.7 แสดงลักษณะการพบปะและการคบหากันในชุมชน

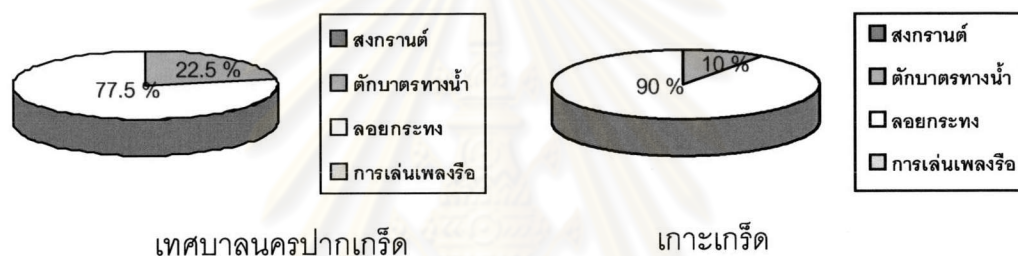
รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การพบปะและการคบหา				
<u>การเข้าร่วมการเล่น/ประเพณีทางน้ำ</u>				
1. สงกรานต์	0	0	0	0
2. ตักบาตรทางน้ำ	18	22.5	2	10
3. ลอยกระทง	62	77.5	18	90
4. การเล่นเพลงเรือ	0	0	0	0

รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความสัมพันธ์และการติดต่อกันภายในชุมชน</u>				
1. พึ่งพาอาศัยกันสม่ำเสมอ	2	2.5	12	60
2. พึ่งพาอาศัยกันบางครั้ง	57	71.25	2	10
3. ติดต่อกันตามเทศกาลต่างๆ	21	26.25	6	30
4. ต่างคนต่างอยู่	0	0	0	0
<u>การติดต่อสื่อสารภายในชุมชน</u>				
1. พายเรือ	0	0	2	10
2. เดินเท้า	19	23.75	17	85
3. โทรศัพท์	61	76.25	1	5
4. ประกาศเครื่องกระจายเสียง	0	0	0	0
<u>การรับฟังข่าวสารหรือเหตุการณ์</u>				
1. วิทยู	16	20	1	5
2. โทรทัศน์	47	58.75	19	95
3. หนังสือพิมพ์	15	18.75	0	0
4. คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต	2	2.5	0	0
<u>การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม</u>				
1. คณะกรรมการชุมชน	12	15	1	5
2. กลุ่มฝึกอาชีพ	16	20	2	10
3. กลุ่มพัฒนาสุขภาพ	34	42.5	7	35
4. กลุ่มกองทุนกู้ยืม/กลุ่มออมทรัพย์	18	22.5	10	50
<u>สถานที่เลื่อมใสศรัทธาในชุมชน</u>				
1. วัด	80	100	20	100
2. ศาลเจ้า	0	0	0	0
3. โบสถ์คริสต์	0	0	0	0
4. มัสยิดอิสลาม	0	0	0	0
<u>สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ</u>				
1. ลานวัด	0	0	4	20
2. ศาลาริมน้ำ	15	18.75	5	25
3. ทำน้ำ	65	81.25	11	55
4. ลานกีฬา/สวนสาธารณะ	0	0	0	0

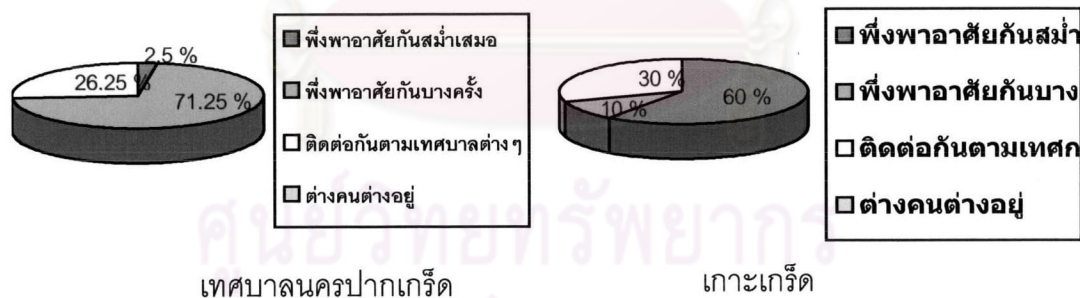
รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งสิ้นทางการ/ทำกิจกรรม				
1. วัด	80	100	20	100
2. ตลาด	0	0	0	0
3. อาคารราชการ	0	0	0	0
4. ลานกีฬา/สวนสาธารณะ	0	0	0	0
หมายเหตุ	ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโซน			

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

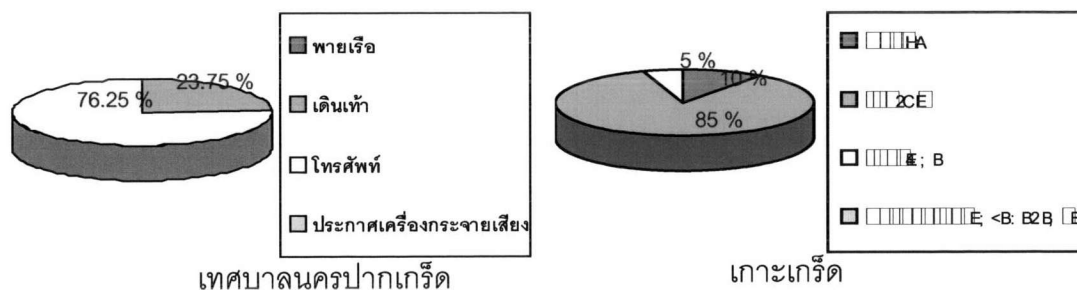
แผนภูมิที่ 4.18 แสดงสัดส่วนการเข้าร่วมการเล่นและประเพณีทางน้ำ

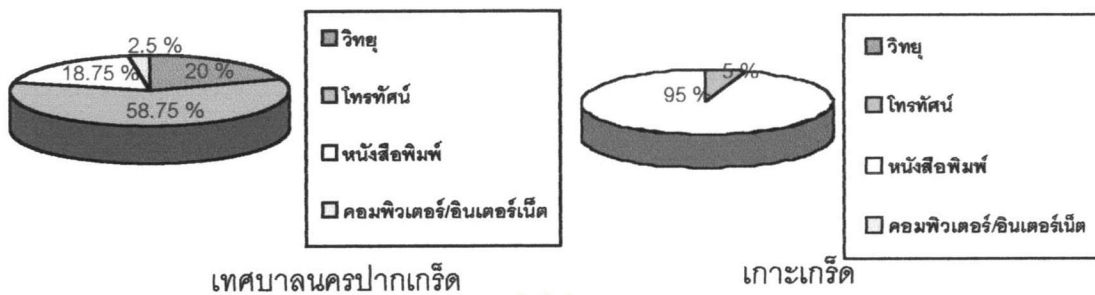
แผนภูมิที่ 4.19 แสดงสัดส่วนความสัมพันธ์และการติดต่อกันภายในชุมชน

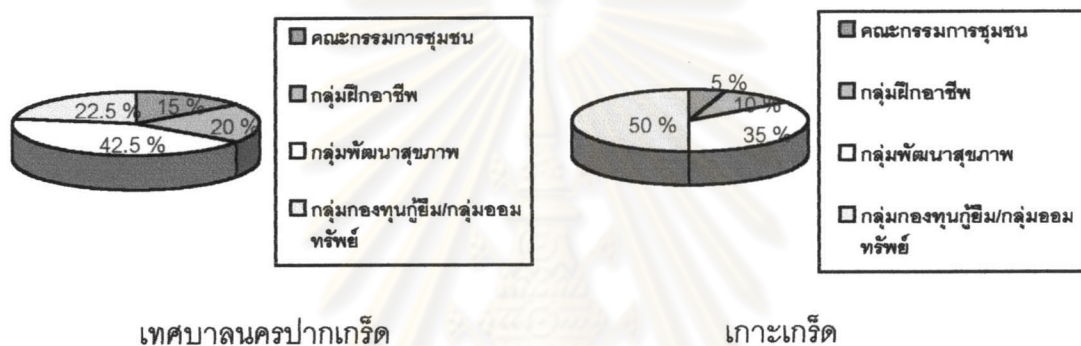
แผนภูมิที่ 4.20 แสดงสัดส่วนรูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในชุมชน

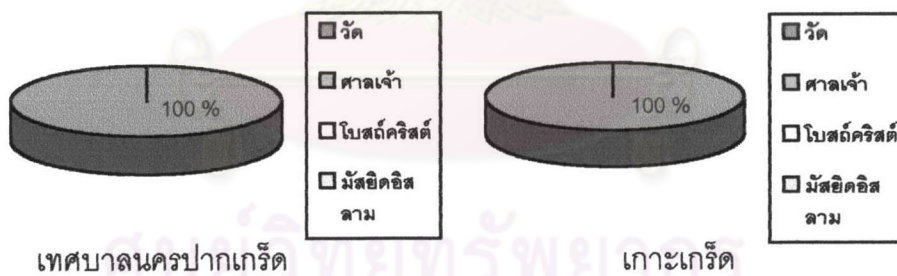
แผนภูมิที่ 4.21 แสดงสัดส่วนรูปแบบการรับฟังข่าวสารหรือเหตุการณ์

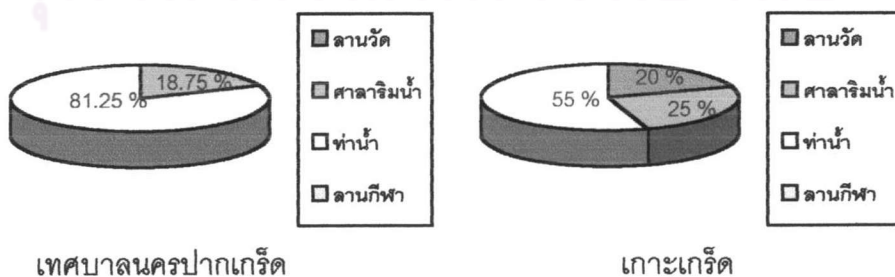
แผนภูมิที่ 4.22 แสดงสัดส่วนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน

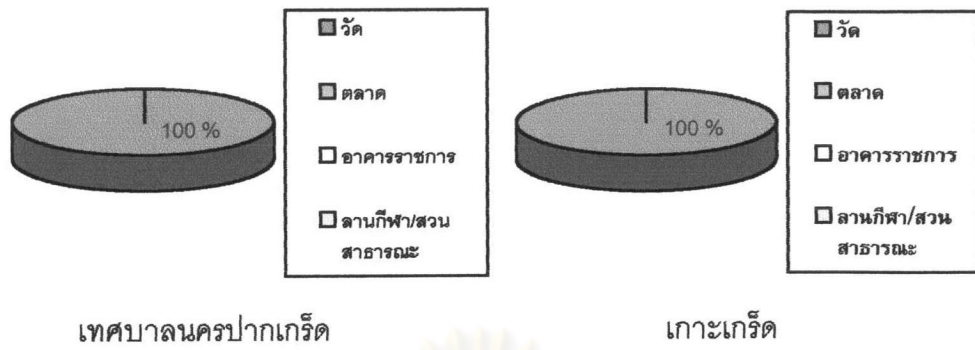
แผนภูมิที่ 4.23 แสดงสัดส่วนสถานที่เลือกมีสโมสรกีฬาในชุมชน

แผนภูมิที่ 4.24 แสดงสัดส่วนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

แผนภูมิที่ 4.25 แสดงสัดส่วนแหล่งสันตนาการ/ทำกิจกรรม

ภาพที่ 4.2.6-1 การเข้าร่วมกิจกรรมการตักบาตรทางเรือในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด

ภาพที่ 4.2.6-2 การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสุขภาพบริเวณโซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด

ภาพที่ 4.2.6-3 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจบริเวณท่าหน้าในชุมชนเกาะเกร็ดและศาลาริมน้ำ

4.2.7) ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองที่พึ่งพากับชุมชนที่พึ่งพา

บริเวณพื้นที่เมืองในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่นหรือกรุงเทพมหานครได้ทั้งทางบกและทางน้ำ เนื่องจากมีการสร้างโครงข่ายถนนสายหลัก สายรองและทางด่วนพิเศษ จึงสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกทั้งภายในเมืองและภายนอกเมือง ทั้งการเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพและการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ และมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ภายนอกหรือพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่โซน A ที่มีพื้นที่ใกล้กับพื้นที่เกาะเกร็ดหรือพื้นที่โซน B โดยมีแม่น้ำกั้นกลางระหว่างสองพื้นที่ และมีเรือข้ามฟากเป็นตัวเชื่อมโยงพื้นที่ทั้งสอง ซึ่งพื้นที่โซน A มีลักษณะคล้ายคลึงกับพื้นที่โซน B ในเกาะเกร็ด ทั้งทางด้านสังคม วิถีชีวิตของคนริมน้ำ แม้ว่าในพื้นที่โซน A จะมีลักษณะของความเป็นเมืองมากกว่าก็ตาม แต่มีการพึ่งพาอาศัยกันเป็นอย่างดีทั้งทางด้าน การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือแบบธรรมชาติ และการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมของคนทั้งสองพื้นที่ จากการสำรวจและสอบถามประชากรตัวอย่างในโซน B พบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่เกาะเกร็ด มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนประชากรตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ยังคงอยู่อาศัยในชุมชนเกาะเกร็ดนี้เนื่องจากอยู่มาตั้งแต่เกิด เป็นจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 65 ของจำนวนประชากรตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด รองลงมาจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะทำงานอยู่ในชุมชนนี้ โดยประชากรตัว

อย่างส่วนใหญ่จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด จะประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/บริษัทในเมือง และจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 มีอาชีพเสริมคือค้าขายในชุมชน รองลงมาจะทำเครื่องปั้นดินเผาในโรงงานเครื่องปั้นดินเผาในชุมชนและขายทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งพบว่าการทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนของคนบนเกาะโดยเฉพาะประชากรตัวอย่างที่ศึกษา

ภาพที่ 4.2.7-1 การทำเครื่องปั้นดินเผาในปากเกร็ดและในชุมชนเกาะเกร็ด

โดยจะพบว่าคนในเมืองฟุ้งบกและชุมชนฟุ้งน้ำมีการติดต่อพบปะกันเพื่อพึ่งพากันในเรื่องของการประกอบอาชีพ คือ คนทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ดบางส่วนก็จะมาทำอาชีพเสริมที่เกาะเกร็ด เช่น ค้าขาย และคนที่เกาะเกร็ดบางส่วนจะมีการประกอบอาชีพหลักภายในเมือง ได้แก่ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจและบริษัท นอกจากนี้ก็ยังมีความสัมพันธ์กันในเรื่องของการท่องเที่ยวทั้งในสังคมเมืองตามศูนย์การค้า และสวนสนุกต่างในเมือง และการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเกาะเกร็ด

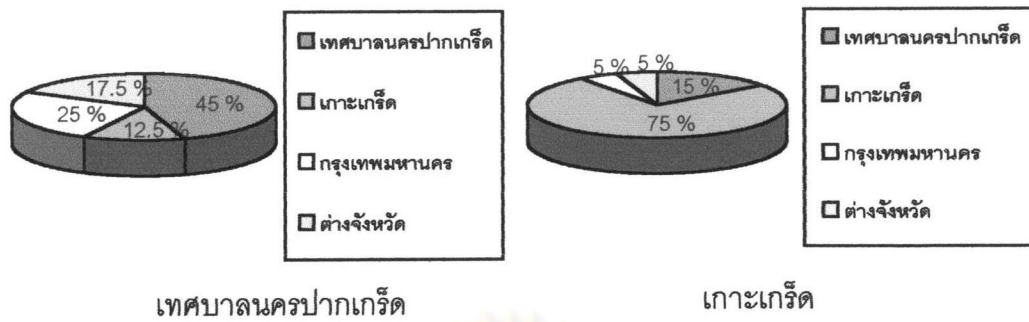
ตารางที่ 4.8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเมืองที่พึ่งพากับชุมชนที่พึ่งพาน้ำ

ประเภท	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองที่พึ่งพากับชุมชนที่พึ่งพาน้ำ				
ภูมิลำเนาเดิม				
1. เทศบาลนครปากเกร็ด	36	45	3	15
2. เกาะเกร็ด	10	12.5	15	75
3. กรุงเทพมหานคร	20	25	1	5
4. ต่างจังหวัด	14	17.5	1	5

ประเภท	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลที่อยู่อาศัยในชุมชน				
1. อยู่มาตั้งแต่เกิด	26	32.5	13	65
2. แต่งงานกับคนในชุมชน	10	12.5	1	5
3. ทำงานอยู่ในชุมชน	37	46.25	6	30
4. อยู่ใกล้ที่ทำงานและเดินทางสะดวก	7	8.75	0	0
การประกอบอาชีพหลัก				
1. เกษตรกรรม	0	0	5	25
2. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/บริษัท	47	58.75	10	50
3. ค้าขายและบริการ	21	26.25	5	25
4. รับจ้างทั่วไป	12	15	0	0
การประกอบอาชีพเสริม				
1. ทำเครื่องปั้นดินเผา	3	3.75	6	30
2. ทำขนมหวาน	11	13.75	0	0
3. ค้าขายและบริการในชุมชน	14	17.5	14	70
4. ไม่มี	52	65	0	0
การทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน				
1. ทำขนมหวาน	6	7.5	6	30
2. ผลิตเครื่องปั้นดินเผา	4	5	6	30
3. ทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	2	2.5	3	15
4. ไม่มี	68	85	5	25
การเดินทางไปเกาะเกร็ด				
1. ประจำทุกวัน	0	0	-	-
2. นานๆ ครั้ง	57	71.25	-	-
3. ตามเทศกาลงานประเพณี	9	11.25	-	-
4. ทุกวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์	14	17.5	-	-
การทำกิจกรรมที่เกาะเกร็ด				
1. ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม/ทางน้ำ	51	63.75	-	-
2. ทำงานที่เกาะเกร็ด	15	18.75	-	-
3. ไปรับซื้อสินค้าจากชุมชนมาขาย	5	6.25	-	-
4. ร่วมงานประเพณีของชุมชน	9	11.25	-	-
หมายเหตุ	ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโซน			

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

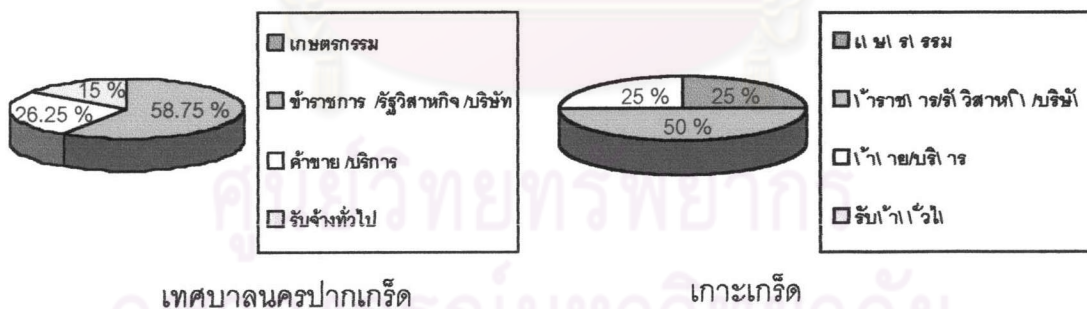
แผนภูมิที่ 4.26 แสดงสัดส่วนของการอยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิม

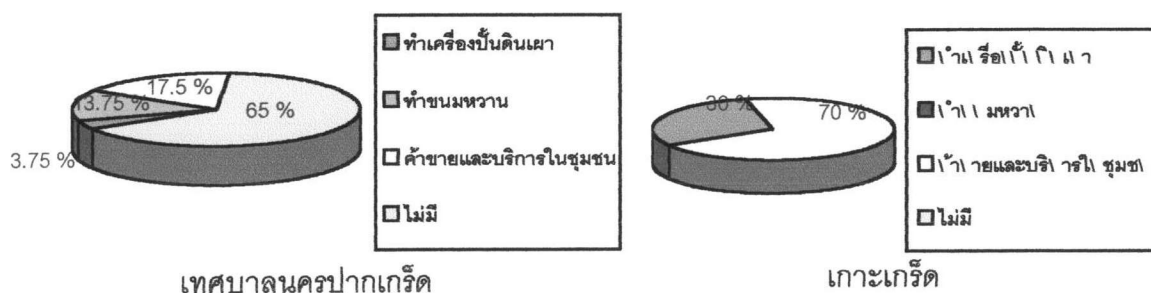
แผนภูมิที่ 4.27 แสดงสัดส่วนของการให้เหตุผลที่อยู่อาศัยในชุมชน

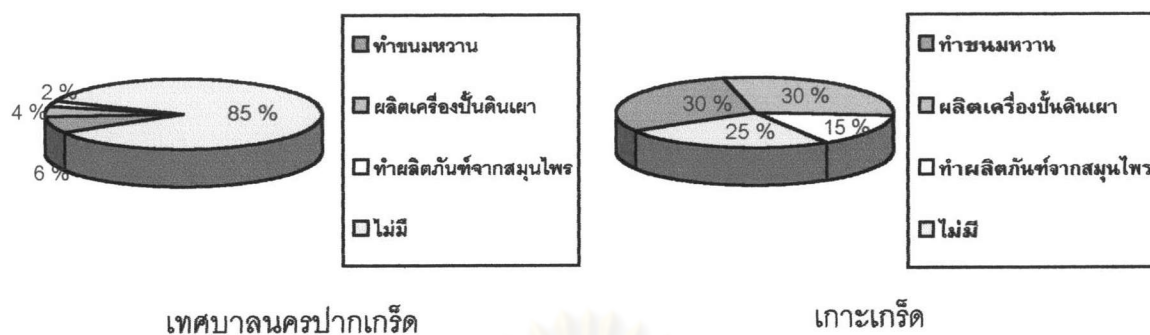
แผนภูมิที่ 4.28 แสดงสัดส่วนการประกอบอาชีพหลัก

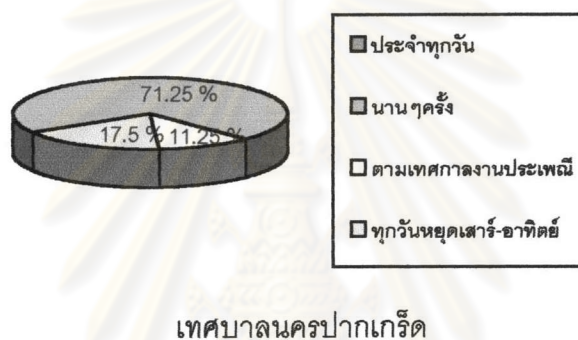
แผนภูมิที่ 4.29 แสดงสัดส่วนการประกอบอาชีพเสริม

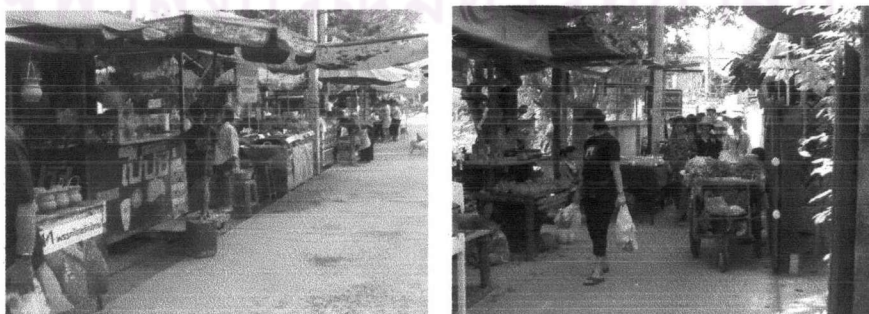
แผนภูมิที่ 4.30 แสดงสัดส่วนการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน

แผนภูมิที่ 4.31 แสดงสัดส่วนการเดินทางไปเกาะเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.32 แสดงสัดส่วนการทำกิจกรรมที่เกาะเกร็ด

ภาพที่ 4.2.7-2 การประกอบอาชีพค้าขายบริเวณชุมชนเกาะเกร็ด

4.2.8) การรักษาความสะอาด

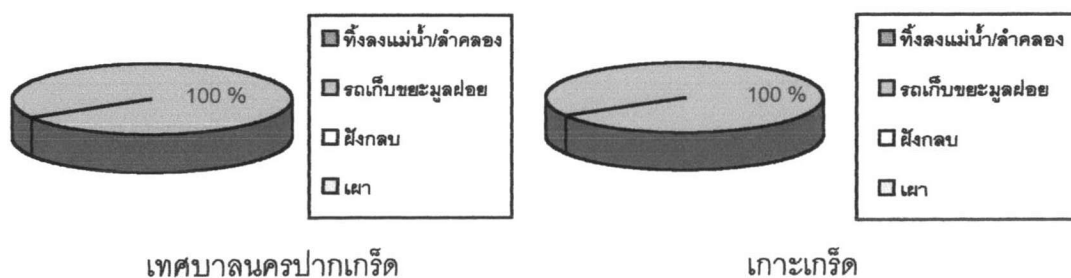
การรักษาความสะอาดภายในชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดบริเวณพื้นที่โซน A จากการสำรวจและสอบถามประชากรตัวอย่างที่ศึกษาพบว่า การจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนเมืองจะใช้รถเก็บขนขยะที่ทางเทศบาลจัดให้ และบางชุมชนจะจัดจ้างรถเก็บขยะของเอกชนเข้ามาเก็บขยะในชุมชนเพิ่มเติมเนื่องจากปริมาณขยะแต่ละวันมีมาก ทั้งให้เกิดปัญหาขยะตกค้างในชุมชน และภายในชุมชนจะมีการร่วมมือกันรักษาความสะอาด โดยมีการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเองและบริเวณพื้นที่ชุมชน ส่วนบริเวณโซน B ในฝั่งเกาะเกร็ดซึ่งเป็นชุมชนพื้งน้ำ ไม่มีทางรถยนต์เข้าถึงชุมชนจึงต้องใช้เรือเก็บขยะของทางเทศบาลไปเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน บางส่วนที่ไม่ได้ทำการสอบถามจะใช้วิธีการเผาขยะบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง บางส่วนที่อยู่ริมน้ำก็จะทิ้งขยะลงแม่น้ำบ้าง ซึ่งส่งผลให้สภาพแม่น้ำลำคลองเสื่อมโทรม ลำคลองย่อยบางสายใช้การไม่ได้ เนื่องจากขาดการดูแลรักษาให้มีสภาพที่ดี

ตารางที่ 4.9 แสดงรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาดในชุมชน

รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรักษาความสะอาด				
การกำจัดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัย				
1. ทิ้งลงแม่น้ำ/ลำคลอง	0	0	0	0
2. รถ/เรือเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาล	80	100	20	100
3. ฝังกลบ	0	0	0	0
4. เผา	0	0	0	0
รวม	80	100.00	20	100.00

ที่มา : การออกแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 4.33 แสดงสัดส่วนของรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาดในชุมชน

4.2.9 ความต้องการและความพึงพอใจ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษาถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชากรตัวอย่างในเมืองพืงบกบริเวณโซน A ในเทศบาลนครปากเกร็ด ในเรื่องความต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาชุมชนในเมือง โดยที่ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.25 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่าต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมริมน้ำบริเวณชุมชน เนื่องจากเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คนในชุมชน รองลงมาจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่าต้องการให้ปรับปรุงสภาพท่าเรือและเรือข้ามฟาก เพราะมีบางส่วนที่ใช้เดินทางไปยังเกาะเกร็ด และในเรื่องความพึงพอใจในการพัฒนาชุมชนเมืองประชากรส่วนใหญ่จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 85 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด พพอใจในเรื่องการพัฒนาสาธารณูปโภคสาธารณูปการในเมือง รองลงมาจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด พพอใจในการสนับสนุนการพัฒนาสินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การผลิตเครื่องปั้นดินเผา ส่วนความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในชุมชนเมือง ประชากรส่วนใหญ่ที่ศึกษาจำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.25 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ไม่พอใจกับสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชน เพราะคนในชุมชนไม่ร่วมมือกันในการพัฒนาและรักษาสภาพแวดล้อม รองลงมาจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 35 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด พพอใจกับสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชน เพราะมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนชุมชนพืงน้ำบริเวณโซน B ในเกาะเกร็ด ได้สอบถามประชากรในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีผลต่อชุมชนเกาะเกร็ด ซึ่งประชากรตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 55 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่า การท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้น รองลงมาจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 35 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่า เป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบนเกาะและจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่า การทำงานนอกเกาะมีผลต่อชุมชนคือทำให้มีรายได้มากกว่าการทำงานอยู่ภายในเกาะ รองลงมาจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่า การออกไปทำงานภายนอกชุมชนจะเป็นการรับเอาวัฒนธรรม เทคโนโลยีจากเมืองเข้ามาในเกาะ ในเรื่องของรูปแบบการเดินทางบนเกาะเกร็ด ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามพบว่า ประชากรตัวอย่างบริเวณโซน A ส่วนใหญ่ต้องการเดินเท้าในเกาะเกร็ด มีจำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.5 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด รองลงมาคือการใช้จักรยาน มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ส่วนที่เกาะเกร็ดพบว่าส่วนใหญ่ต้องการเดินเท้าในชุมชนเช่นกัน ซึ่งมีจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด รองลงมาต้องการใช้จักรยาน ในชุมชนเกาะเกร็ด จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด เนื่องจากคนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้มีรถมอเตอร์ไซด์วิ่งในชุมชน เพราะพื้นที่ทางเดินมีขนาดแคบอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุต่อเด็ก

และคนชราในชุมชนได้ และยังทำให้เกิดมลพิษในชุมชนอีกด้วย ส่วนเรื่องการปรับปรุงอาคารบ้านเรือนพบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้บ้านเรือนเป็นแบบเดิม ซึ่งมีจำนวนถึง 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด รองลงมาจำนวน 6 ราย คิดเป็น 35 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ต้องการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้มีสภาพดีขึ้นแต่เป็นรูปแบบเดิม และในเรื่องของการพัฒนาเมืองประชากรส่วนใหญ่จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่าการพัฒนาเมืองทำให้ชุมชนมีกิจกรรมการค้ามากขึ้น เนื่องจากเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่อยู่ไม่ไกลจากเมือง และรองลงมาจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่าการพัฒนาเมืองทำให้มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในชุมชนเกาะเกร็ดตามมา เช่น การสร้างทางเดินคอนกรีตในชุมชนสำหรับอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน ประชากรส่วนใหญ่จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ให้ความเห็นว่าการอุปสรรคที่สำคัญคือขาดผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ รองลงมาจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 เห็นว่าสภาพพื้นที่เกาะเกร็ดยากต่อการพัฒนาเนื่องจากมีสภาพเป็นเกาะกลางแม่น้ำ และมีเนื้อที่จำกัด และประชากรส่วนใหญ่จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด มีความพึงพอใจในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนและร่วมมือกันรักษาให้คงความเป็นธรรมชาติ รองลงมาจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 35 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมดมีความพอใจในการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการในชุมชน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และถนนทางเดินในชุมชน ส่วนความพึงพอใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชนเกาะเกร็ด พบว่าประชากรส่วนใหญ่จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด มีความพอใจ เพราะชุมชนมีความเป็นธรรมชาติไม่พลุกพล่านเหมือนในเมือง รองลงมาจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมดพอใจ เพราะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวในชุมชน

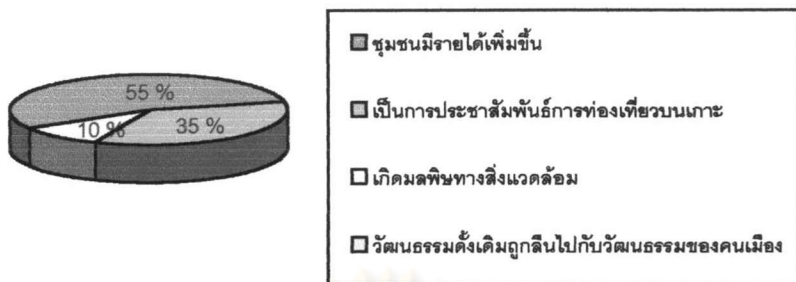
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.10 แสดงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนในชุมชน

รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความต้องการและความพึงพอใจ				
การท่องเที่ยวมีผลต่อชุมชนเกาะเกร็ด				
1. ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	-	-	11	55
2. เป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบนเกาะ	-	-	7	35
3. เกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม	-	-	2	10
4. วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกกลืนไปกับวัฒนธรรมของคนเมือง	-	-	0	0
การทำงานภายนอกมีผลต่อชุมชนเกาะเกร็ด				
1. มีรายได้มากกว่าการทำงานบนเกาะ	-	-	16	80
2. การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีลดน้อยลง	-	-	1	5
3. รับเอาวัฒนธรรม เทคโนโลยีจากเมืองเข้ามา	-	-	3	15
4. การพึ่งพาบริการจากเมืองมากขึ้น	-	-	0	0
ความต้องการในการเดินทางในเกาะ				
1. เดินเท้า	74	92.5	14	70
2. มอเตอร์ไซด์รับจ้าง	0	0	1	5
3. จักรยาน	6	7.5	4	20
4. เรือ	0	0	1	5
การปรับปรุงอาคารบ้านเรือน				
1. ต้องการให้เป็นแบบเดิม	-	-	14	70
2. ต้องการเปลี่ยนเป็นบ้านสมัยใหม่มีรั้วกัน	-	-	0	0
3. ต้องการเปลี่ยนเป็นอาคารพาณิชย์	-	-	0	0
4. ต้องการซ่อมแซมให้มีสภาพดีขึ้น	-	-	6	30
การเพิ่มขึ้นของกิจกรรมจากการพัฒนาเมือง				
1. การค้า	-	-	15	75
2. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ	-	-	5	25
3. การคมนาคมขนส่ง	-	-	0	0
4. การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือน	-	-	0	0
อุปสรรคในการพัฒนาชุมชน				
1. การเข้าถึงลำบาก	0	0	3	15
2. สภาพพื้นที่ยากต่อการพัฒนา	1	1.25	5	25
3. ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความสามารถ	48	60	12	60
4. การไม่ร่วมมือของประชาชนในชุมชน	31	38.75	0	0

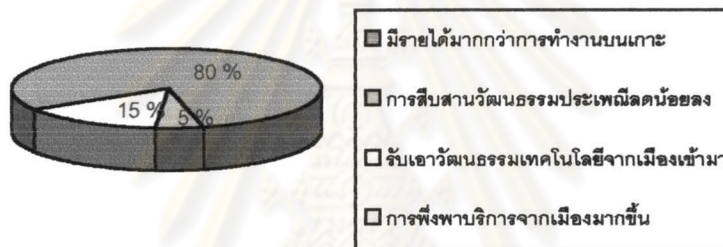
รายละเอียด	ปากเกร็ด (โซน A)		เกาะเกร็ด (โซน B)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจในการพัฒนาชุมชนเกาะเกร็ด				
1. ด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ	-	-	7	35
2. ด้านเศรษฐกิจ	-	-	0	0
3. ด้านสภาพแวดล้อม	-	-	12	60
4. ด้านสังคม	-	-	1	5
ความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมในชุมชนเกาะเกร็ด				
1. พอใจ เพราะมีความเป็นธรรมชาติ	-	-	12	60
2. พอใจ เพราะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	-	-	8	40
3. ไม่พอใจ เพราะคนเข้ามามากทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม	-	-	0	0
4. ไม่พอใจ เพราะไม่มีเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก	-	-	0	0
ความต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาชุมชน				
1. สภาพท่าเรือและเรือข้ามฟาก	32	40	-	-
2. สภาพถนนทางเข้าชุมชนและภายในชุมชน	6	7.5	-	-
3. สภาพแวดล้อมริมน้ำ	37	46.25	-	-
4. จัดหาสถานที่และฝึกอาชีพในชุมชน	5	6.25	-	-
ความพึงพอใจในการพัฒนาชุมชนเมือง				
1. สภาพท่าเรือและเรือข้ามฟาก	0	0	-	-
2. การพัฒนาสาธารณูปโภคสาธารณูปการ	68	85	-	-
3. สภาพแวดล้อมริมน้ำ	0	0	-	-
4. การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือน	12	15	-	-
ความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชน				
1. พอใจ เพราะมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	28	35	-	-
2. พอใจ เพราะมีการรักษาความสะอาด	11	13.75	-	-
3. ไม่พอใจ เพราะคนในชุมชนไม่ร่วมมือในการพัฒนาสภาพแวดล้อม	41	51.25	-	-
4. ไม่พอใจ เพราะไม่มีการพัฒนาภายในชุมชน	0	0	-	-
หมายเหตุ	ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโซน			

แผนภูมิที่ 4.34 แสดงสัดส่วนความคิดเห็นของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีผลต่อชุมชนเกาะเกร็ด

เกาะเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.35 แสดงสัดส่วนความคิดเห็นของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการทำงานภายนอกที่มีผลต่อชุมชนเกาะเกร็ด

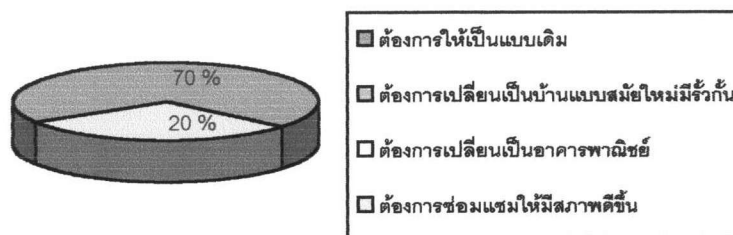

เกาะเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.36 แสดงสัดส่วนความต้องการเกี่ยวกับการเดินทางในชุมชนเกาะเกร็ด

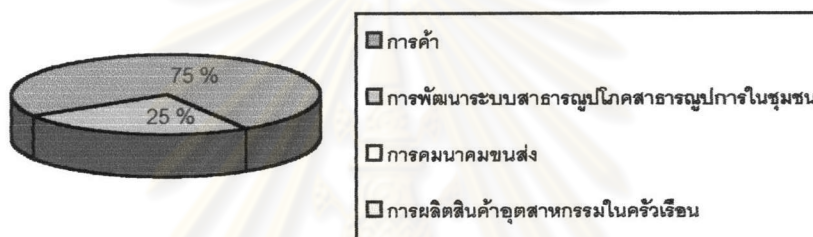

แผนภูมิที่ 4.37 แสดงสัดส่วนความต้องการของคนเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารบ้านเรือนในชุมชนเกาะเกร็ด

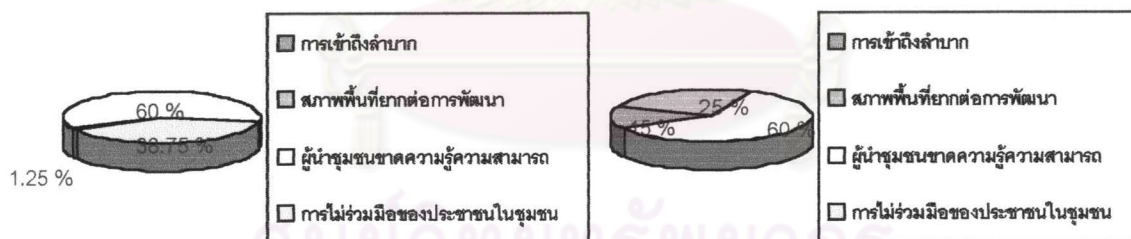
เกาะเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.38 แสดงสัดส่วนการแสดงความคิดเห็นของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมในชุมชนเกาะเกร็ดจากการพัฒนาเมือง

เกาะเกร็ด

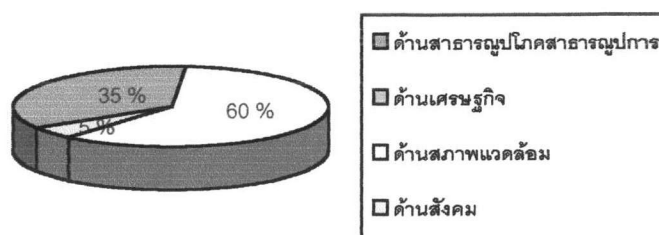
แผนภูมิที่ 4.39 แสดงสัดส่วนการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน

เทศบาลนครปากเกร็ด

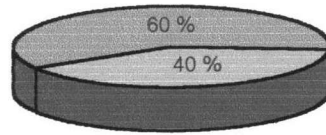
เกาะเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.40 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเกาะเกร็ด

เกาะเกร็ด

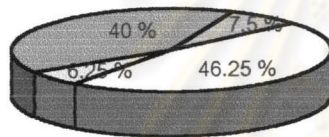
แผนภูมิที่ 4.41 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชนเกาะเกร็ด

- พอใจ เพราะมีความเป็นธรรมชาติ
- พอใจ เพราะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ไม่พอใจ เพราะคนเข้ามามากทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม
- ไม่พอใจ เพราะไม่มีเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก

เกาะเกร็ด

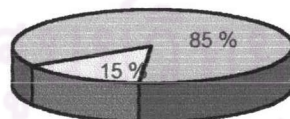
แผนภูมิที่ 4.42 แสดงสัดส่วนความต้องการของชาวเทศบาลนครปากเกร็ดเกี่ยวกับความต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาชุมชน

- สภาพทำเรือและเรือข้ามฟาก
- สภาพถนนทางเข้าชุมชนและภายในชุมชน
- สภาพแวดล้อมริมน้ำ
- จัดหาสถานที่และฝึกอาชีพในชุมชน

เทศบาลนครปากเกร็ด

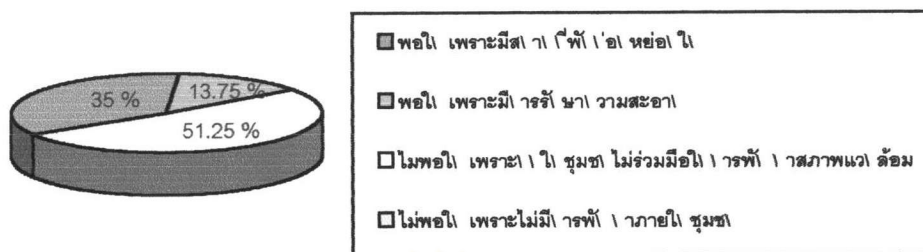
แผนภูมิที่ 4.43 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเทศบาลนครปากเกร็ดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเมือง

- สภาพทำเรือและเรือข้ามฟาก
- การพัฒนาสาธารณูปโภคสาธารณูปการ
- สภาพแวดล้อมริมน้ำ
- การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือน

เทศบาลนครปากเกร็ด

แผนภูมิที่ 4.44 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเทศบาลนครปากเกร็ดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชนเมือง

เทศบาลนครปากเกร็ด

แม่น้ำลำคลองมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชุมชนที่พึ่งพาน้ำอย่างเกาะเกร็ดที่มีการพึ่งพาอาศัยน้ำมาตั้งแต่อดีต ชุมชนกับน้ำจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องจากผู้คนยังคงมีความผูกพันกับน้ำและยังคงใช้น้ำในการประกอบกิจกรรมทั้งอุปโภค บริโภคในชีวิตประจำวัน และใช้เป็นเส้นทางในการเดินทาง การทำเกษตรกรรม จนกลายเป็นวิถีชีวิตและสังคมชุมชนที่พึ่งพาน้ำสำหรับชุมชนเมืองที่พึ่งพากันในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดนั้น เมื่อวิถีชีวิตของผู้คนที่อยู่ริมน้ำในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดเริ่มปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและกระบวนการพัฒนาเมืองที่มีอิทธิพลมายังพื้นที่ทำให้ความผูกพันกับสายน้ำลดลง คุณค่าและความสำคัญของน้ำจึงลดบทบาทลงไป ซึ่งพบว่าผู้คนที่อยู่อาศัยในเขตเมืองในเทศบาลนครปากเกร็ดในพื้นที่โซน A จะพึ่งพาอาศัยน้ำจากแม่น้ำลำคลองหรือแหล่งน้ำธรรมชาติน้อยมาก โดยส่วนใหญ่จะใช้น้ำประปาเป็นหลักในการอุปโภคและบริโภค ในขณะที่พื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ดยังคงสภาพของชุมชนที่พึ่งพาน้ำอย่างชัดเจนโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่โซน B ที่ยังคงพึ่งพาอาศัยน้ำจากแม่น้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นหลักในการดำรงชีพ ทั้งการอุปโภคและบริโภค แม้จะมีการเปลี่ยนรูปแบบของการใช้น้ำไปบ้างก็ตาม แต่สภาพของความผูกพันของชุมชน จึงมีความผูกพันกับน้ำในการใช้ประโยชน์ ซึ่งชุมชนริมน้ำที่อยู่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดจะมองว่าน้ำเป็นเพียงเส้นทางน้ำเท่านั้น

ความสัมพันธ์ของผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณริมน้ำในเขตเมืองในเทศบาลนครปากเกร็ด บริเวณพื้นที่โซน A และพื้นที่ต่อเนื่องจึงมีการปรับเปลี่ยนวิถีการและลักษณะการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลอง ซึ่งจะห่างออกจากการเป็นชุมชนริมน้ำโดยการใช้น้ำประปาหรือความสะอาดกสบายจากสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีความพร้อมในพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจและสอบถามพบว่าความสัมพันธ์และการพึ่งพาอาศัยน้ำของผู้คนในเขตเมืองจะมีความผูกพันกับการใช้น้ำเพียงเพื่อการเดินทาง การพักผ่อนหย่อนใจและการล้างเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในบางครั้ง ในขณะที่พื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ดในบริเวณโซน B จะมีความผูกพันกับน้ำมากกว่าทั้งรูปแบบการเดินทางและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับน้ำ

ดังนั้นความผูกพันของผู้อยู่อาศัยในเขตเมืองในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนเกาะเกร็ดที่เป็นชุมชนพึ่งพาน้ำนั้น จึงมีความผูกพันกับน้ำแตกต่างกัน โดยพื้นที่ในเขตเมืองจะพึ่งพาพื้นที่ริมน้ำเพียงเพื่อเป็นที่พักอาศัยที่อยู่ใกล้แหล่งงานและเป็นพื้นที่ที่มีบรรยากาศดีติดกับแม่น้ำ โดยสภาพความเป็นชุมชนริมน้ำที่ผูกพันกับน้ำถูกปรับเปลี่ยนไป ในขณะที่ชุมชนเกาะเกร็ดยังคงต้องการน้ำจากแม่น้ำลำคลองและระบบเครือข่ายลำน้ำที่สามารถใช้ในกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการอุปโภคบริโภค ใช้ในการเกษตร และอุตสาหกรรมในครัวเรือน รวมถึงการเดินทางติดต่อกันภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ซึ่งความผูกพันกับน้ำในชุมชนเกาะเกร็ดจึงมีมากกว่าในเขตเมือง ซึ่งปรากฏให้เห็นในลักษณะของการตั้งถิ่นฐานของพื้นที่ริมน้ำในชุมชนเกาะเกร็ดที่ยังคงสภาพบ้านเรือนแบบเก่าไว้จนถึงปัจจุบัน

4.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพากับในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนที่พึ่งพาน้ำในพื้นที่เกาะเกร็ด

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพากับในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนที่พึ่งพาน้ำในพื้นที่เกาะเกร็ด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของเมืองและชุมชนซึ่งได้แก่ ระบบถนนและพาหนะ การเข้าถึงและการเชื่อมโยง ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การให้บริการสาธารณะ องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม การพบปะและการคบหา ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองพึ่งพากับชุมชนพึ่งพาน้ำ การรักษาความสะอาด และความต้องการและความพึงพอใจ โดยการศึกษาพบว่าระบบถนนภายในเมืองพึ่งพากับและในชุมชนพึ่งพาน้ำ แม้จะมีความแตกต่างกันของรูปแบบและลักษณะการใช้ โดยที่เมืองพึ่งพากับจะใช้รถยนต์ในการเดินทางเป็นส่วนใหญ่ ส่วนชุมชนพึ่งพาน้ำในเกาะเกร็ดจะใช้การเดินทางเท้าในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ แต่ระบบถนนทั้งสองพื้นที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันโดยใช้เรือข้ามฟาก และประชาชนจากชุมชนเกาะเกร็ดมีการพึ่งพาอาศัยรถยนต์ในเมืองในการเดินทางไปทำกิจกรรมต่างๆ ภายในเมือง หรือเมืองใกล้เคียง เช่น กรุงเทพฯ โดยใช้เป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังเมืองต่างๆ ส่วนประชาชนจากกรุงเทพฯ หรือเมืองต่างๆ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในเกาะก็จะใช้รถยนต์หรือเรือในการเดินทางมายังเกาะเกร็ด โดยรูปแบบการเดินทางมีหลายรูปแบบ เช่น ใช้รถยนต์ส่วนตัว รถประจำทาง โดยเฉพาะคนในเมือง และชาวเกาะเกร็ดจะใช้การเดินทางเท้าไปลงเรือข้ามฟากที่ทำน้ำ บางส่วนจะลงเรือข้ามฟากแล้วไปใช้รถยนต์ส่วนตัวที่จอดฝากไว้ที่จอดรถเอกชนทางฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ด ส่วนทางด้านระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการในเมืองมีความพร้อมที่จะรองรับกับการขยายตัวของประชากรภายในเมืองและเพียงพอที่จะให้บริการประชาชนทั่วไปที่เข้ามาประกอบกิจกรรมในเมืองได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งได้แก่ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ โรงเรียน โรงพยาบาล ธนาคาร ห้างร้าน ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่เมืองภายนอกได้อย่างสะดวก สำหรับพื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีระบบสาธารณูปโภค

สาธารณูปการที่ครบครัน สามารถให้บริการประชาชนบนเกาะได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการภายในเกาะ และมีประชาชนในเกาะที่เข้ามาใช้บริการจากเมืองและกรุงเทพฯ เนื่องจากในเมืองและในกรุงเทพฯ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน และหลากหลาย ส่วนทางด้านการใช้น้ำในการบริโภค อุปโภคของคนเกาะเกร็ด พบว่าส่วนใหญ่จะใช้น้ำบรรจุขวด/น้ำถังในการบริโภค โดยจะมีเรือจากฝั่งเทศบาลนครปากเกร็ดบรรทุกน้ำมาส่งให้ที่เกาะเกร็ด และใช้น้ำประปาในอุปโภค ส่วนน้ำในแม่น้ำลำคลองส่วนใหญ่จะใช้ในการคมนาคมขนส่งเป็นหลัก เนื่องจากคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลองไม่สะอาดพอที่จะนำมาบริโภค เพราะมีบางครัวเรือนทิ้งเศษขยะลงในแม่น้ำลำคลองทำให้เกิดน้ำเน่าเสีย ในด้านการให้บริการสาธารณะภายในเมืองมีการให้บริการด้านต่างๆ ที่หลากหลายและสะดวกสบาย ทำให้ดึงดูดคนจากเกาะเกร็ดเข้ามาใช้บริการภายในเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะด้านในจับจ่ายสินค้า ทั้งสินค้าจำเป็นและสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น ชาวบ้านบางส่วนจะไปซื้อผักผลไม้จากท่าเตียนนำมาขาย สำหรับการให้บริการด้านสาธารณสุข ด้านการเงิน ด้านการศึกษา ซึ่งมีมากมายหลายประเภทให้เลือกใช้บริการ และสิ่งสำคัญคือสถานที่จอดรถยนต์ ซึ่งที่เกาะเกร็ดไม่มีการที่จอดรถยนต์ เพราะไม่มีการใช้รถยนต์บนเกาะ และนอกจากจะใช้บริการในเมืองและในกรุงเทพฯ อีกด้วย สำหรับองค์ประกอบทางด้านสถาปัตยกรรมนั้น รูปแบบและลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายในเมืองมีลักษณะที่แตกต่างจากในชุมชนเกาะเกร็ด ทั้งรูปแบบและลักษณะการใช้ประโยชน์ ซึ่งในเมืองจะมีลักษณะเป็นบ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ อาคารสำนักงาน และมีการใช้สอยพื้นที่ในกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้งอยู่อาศัย สถานศึกษา การค้า และสถานที่ราชการ ส่วนในเกาะเกร็ดส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นที่อยู่อาศัยริมน้ำแบบดั้งเดิม ที่เป็นลักษณะบ้านไม้ชั้นเดียวและ 2 ชั้น และปัจจุบันบางบ้านได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบที่อยู่อาศัยให้มีความทันสมัยมากขึ้น และเป็นสัดส่วนมากขึ้น โดยนำเอารูปแบบอาคารบ้านเรือนในเมืองมาปรับปรุงที่อยู่อาศัยของตน เช่น มีการซ่อมแซม ปรับปรุงให้เป็นปูน โดยคงลักษณะรูปแบบบ้านเดิมไว้ มีการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่ซื้อหามาจากเมือง เช่น เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องซักผ้า เป็นต้น แต่ในเกาะเกร็ดนั้นส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่ด้านหน้าบ้านทำเป็นร้านค้า ร้านอาหาร สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาจากที่ต่างๆ รวมทั้งคนในชุมชน ส่วนการพบปะและการคบหาของคนในเมืองพึ่งพาบททั้งในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและในกรุงเทพฯ หรือในเมืองใกล้เคียงกับคนในชุมชนพึ่งน้ำในเกาะเกร็ด มีลักษณะการพบปะกันในเรื่องของเศรษฐกิจ ได้แก่ การค้าขายสินค้าจากเมืองและจากชุมชน ซึ่งมีลักษณะที่พึ่งพากันในทางเศรษฐกิจ โดยที่คนในเกาะเกร็ดจะเข้าไปซื้อหาสินค้าจากในเมืองหรือในกรุงเทพฯ มาใช้และขายในชุมชน ซึ่งจากการสอบถามผู้คนในเกาะเกร็ด พบว่าพ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่จะไปซื้อหาจากในเมืองมาผลิตสินค้าในชุมชน เช่น อาหารสด อาหารแห้ง บางบ้านนั่งเรือไปซื้อจากตลาดในกรุงเทพฯ สำหรับด้านการท่องเที่ยว คนในเมืองจะเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด ทั้งทางวัฒนธรรม ได้แก่งานประเพณีประจำชุมชน และทางธรรมชาติ ได้แก่ การล่องเรือชมรอบเกาะและการเดินท่องเที่ยว

บนเกาะและการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งการพึ่งพากันทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ทำให้คนในเมืองพึ่งพากันสามารถพบปะกับคนในชุมชนพึ่งพาน้ำได้เป็นอย่างดี ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเมืองที่พึ่งพากันกับชุมชนที่พึ่งพาน้ำนั้น มีความสัมพันธ์กันในการอยู่อาศัยและการประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในเมืองในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด บางส่วนมีการประกอบอาชีพเสริมที่เกาะเกร็ด โดยเฉพาะการค้าขายในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และคนที่เคยอยู่อาศัยในเกาะเกร็ดบางส่วนย้ายครัวเรือนไปอยู่ในเมือง เพื่อความสะดวกในการเดินทางและการประกอบอาชีพ โดยจะมีบ้านอยู่ที่เกาะเกร็ดไว้สำหรับพักผ่อนหรือค้าขายในช่วงวันหยุด สำหรับด้านการรักษาความสะอาดภายในเมืองและชุมชน จะมีการเก็บขยะที่แตกต่างกัน คือในเมืองจะใช้รถเก็บขยะมาเก็บขยะจากบ้านเรือนในชุมชน และนำไปทิ้งในที่ที่เตรียมไว้กำจัดขยะต่อไป คือบริเวณอำเภไทรน้อย จ.นนทบุรี ส่วนในชุมชนเกาะเกร็ดจะมีการทิ้งขยะบริเวณที่เตรียมถังไว้ให้ในชุมชนและจะมีรถเก็บขยะมาเก็บไปกำจัดที่เดียวกับในเมือง บางส่วนมีการทิ้งเศษขยะลงในแม่น้ำลำคลอง บางส่วนเผาหรือฝังเศษขยะเล็กๆ น้อยๆ เช่น เศษใบไม้ ใบหญ้า บริเวณที่อยู่อาศัยของตน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเมืองในการอาศัยพื้นที่ในเมืองในการกำจัดขยะ ส่วนความต้องการและความพึงพอใจในเรื่องของการพัฒนาเมืองและชุมชน คือ คนในเมืองพึ่งบกและชุมชนพึ่งน้ำมีความเห็นตรงกันว่ามีความพอใจในการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการในเมือง ส่วนในชุมชนพอใจในการพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยให้ความเห็นว่าอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความสามารถ เนื่องจากการอยู่ในชุมชนที่มีข้อจำกัด อาจทำให้มีโอกาสในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยน้อยกว่าในเมือง การพัฒนาชุมชนพึ่งน้ำอย่างเกาะเกร็ดจึงยังไม่สามารถพัฒนาได้ดีเท่าในเมือง และในด้านการท่องเที่ยวและการประกอบอาชีพค้าขายในชุมชนเกาะเกร็ดทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนการออกไปทำงานในเมืองทำให้มีรายได้มากกว่าการทำงานอยู่ในเกาะ และในเรื่องการเดินทางในชุมชนเกาะเกร็ด คนในเมืองพึ่งบกและในชุมชนพึ่งน้ำที่เกาะเกร็ดมีความเห็นตรงกันว่าต้องการให้ใช้การทำให้ในชุมชนมากที่สุด เนื่องจากต้องการอนุรักษ์ให้เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ และไม่ต้องการให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เกิดจากเขม่าควันรถ หรือเสียงดังจากเครื่องยนต์ ซึ่งในลักษณะของความสัมพันธ์ในเรื่องความพึงพอใจจะเป็นในลักษณะของความเห็นและความพึงพอใจที่สอดคล้องและตรงกันของคนในเมืองพึ่งบกกับชุมชนพึ่งน้ำ ทำให้เป็นการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากเมืองพึ่งบกและชุมชนพึ่งน้ำร่วมกันในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้พื้นที่เมืองและชุมชนมีความเชื่อมโยงกันโดยมีพื้นที่เป็นหลักและมีคนในเมืองพึ่งบกกับคนในชุมชนพึ่งน้ำเป็นตัวเชื่อมโยงพื้นที่ในลักษณะของการใช้พื้นที่และการทำกิจกรรมให้เกิดความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงพื้นที่เมืองพึ่งบกในเทศบาลนครปากเกร็ด เมืองใกล้เคียงรวมทั้งกรุงเทพมหานครกับชุมชนพึ่งน้ำที่เกาะเกร็ด เพื่อให้เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันและได้รับประโยชน์จากการใช้พื้นที่บกและน้ำร่วมกันได้อย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่าง การตั้งถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพาภายในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนพึ่งพาในเกาะเกร็ด

องค์ประกอบชุมชน	ความสัมพันธ์ของการตั้งถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพาภายในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนที่พึ่งพาในพื้นที่เกาะเกร็ด
1. ระบบถนนและพาหนะ	- เมืองที่พึ่งพาใช้ระบบถนนสำหรับยานพาหนะและคนเดิน มีการใช้ยานพาหนะหลายประเภท แต่ชุมชนที่พึ่งพาไม่มีเพียงระบบถนนสำหรับเดินเท้า ไม่มีการใช้รถยนต์บนเกาะ แต่มีการใช้รถจักรยานทางน้ำเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างฝั่งพื้นที่เมืองที่พึ่งพา กับชุมชนที่พึ่งพา โดยที่คนในชุมชนที่พึ่งพาจะเข้าไปใช้ถนนและพาหนะในเมือง บางส่วนนำรถยนต์ไปฝากจอดไว้ที่ฝั่งเมือง
2. การเข้าถึงและการเชื่อมโยง	- การเข้าถึงพื้นที่ชุมชนเมืองที่พึ่งพาที่มีบริการรถรับจ้างเข้าถึงได้สะดวก ส่วนพื้นที่ชุมชนที่พึ่งพาใช้การคมนาคมทางน้ำและการเดินเท้าเป็นหลัก โดยมีการคมนาคมทางน้ำเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เมืองและชุมชนในการเดินทาง
3. ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	- ใช้ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการในเมืองในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นหลัก และใช้สาธารณูปโภคสาธารณูปการในชุมชนที่พึ่งพาในการท่องเที่ยว
4. การให้บริการสาธารณะ	- บริการสาธารณะในเมืองที่พึ่งพาที่มีความพร้อมในการให้บริการ โดยเฉพาะการบริการขนส่งมวลชนที่สามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่เมืองต่างๆ ได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะกรุงเทพฯ
5. องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม	- เมืองที่พึ่งพามีรูปแบบลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านจัดสรร อาคารตึกสูง และชุมชนที่พึ่งพามีรูปแบบที่อยู่อาศัยในเมืองมาปรับปรุง เช่น มีการล้อมรั้วบริเวณที่อยู่อาศัยให้เป็นสัดส่วน ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกจากเมือง เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า
6. การพบปะและการคบหา	- การพบปะและการคบหา เป็นลักษณะการติดต่อสื่อสารกันของคนในเมืองที่พึ่งพาในเทศบาลนครปากเกร็ด กรุงเทพฯ และเมืองใกล้เคียงกับคนในชุมชนที่พึ่งพาที่เกาะเกร็ด หรือการพบปะคบหากันภายในชุมชน เป็นลักษณะการทำการกิจกรรมร่วมกันทั้งในทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ การประกอบอาชีพ การท่องเที่ยว
7. ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองที่พึ่งพากับชุมชนที่พึ่งพา	- มีความสัมพันธ์กันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การติดต่อค้าขายสินค้า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในชุมชนที่พึ่งพา ส่วนคนที่อยู่ในชุมชนที่พึ่งพาก็มีการท่องเที่ยวในเมืองโดยเฉพาะคณะวิทยุหนุ่มสาว
8. การรักษาความสะอาด	- มีการพึ่งพากันในการกำจัดขยะมูลฝอยในเมือง โดยที่ชุมชนที่พึ่งพานำขยะมากำจัดในเมือง
9. ความต้องการและความพึงพอใจ	- มีความพึงพอใจและความคิดเห็นตรงกันในเรื่องการพัฒนารoad และอุปสรรคในการพัฒนาเมืองและชุมชน